

Redakcja

Jacek Gudowski

Elżbieta Stan-Stanik

Współpraca

Robert Bełczącki, Joanna Buchalska,

Mateusz Grochowski, Radosław Nowaczewski,

Olga Maria Piaskowska, Maciej Plaskacz,

Elżbieta Szczepanowska, Małgorzata Sekuła-Leleno,

Arkadiusz Turczyn, Stanisław J. Zabłocki

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 20 kwietnia 2012 r., II Ca 1354/11, zagadnienia prawnego:

„Czy dopuszczalna jest droga sądowa w sprawie z powództwa podmiotu zobowiązanego do świadczenia przeciwko poszkodowanemu o ustalenie nieistnienia obowiązku zapłaty odszkodowania, wynikającego z prawomocnej i ostatecznej decyzji administracyjnej, wydanej przez właściwego starostę na podstawie art. 131 ust. 1 ustawy Prawo o ochronie środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku (Dz.U. 008.25.150 tekst jednolity z późniejszymi zmianami) w związku z art. 17 ust. 2 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku (Dz.U. 2003.162.1568 z późniejszymi zmianami)?”

podjął uchwałę:

Dopuszczalna jest droga sądowa w sprawie o ustalenie nieistnienia obowiązku zapłaty odszkodowania wynikającego z ostatecznej decyzji administracyjnej, wydanej przez właściwego starostę na podstawie art. 17 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 ze zm.) w związku z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku - Prawo o ochronie środowiska (jedn. tekst: Dz.U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zm.).

(uchwała z dnia 11 października 2012 r., III CZP 49/12, J. Górowski, K. Pietrzykowski, M. Szulc)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej postanowieniem z dnia 22 maja 2012 r., II Ca 352/11, zagadnienia prawnego:

„Czy przepis art. 703 zdanie drugie k.c. ma charakter bezwzględnie obowiązujący?”

podjął uchwałę:

Strony umowy dzierżawy mogą wyłączyć obowiązek wydzierżawiającego udzielenia dzierżawcy dodatkowego terminu trzymiesięcznego do zapłaty zaległego czynszu (art. 703 zdanie drugie k.c.).

(uchwała z dnia 11 października 2012 r., III CZP 52/12, J. Górowski, K. Pietrzykowski, M. Szulc)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Katowicach postanowieniem z dnia 16 maja 2012 r., V ACa 19/12, zagadnienia prawnego:

„Czy w przypadku nieuwzględnienia w całości wniosków, o których mowa w art. 43 ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o Spółdzielniach Mieszkaniowych (t. jedn. Dz.U. Nr 119, poz. 1116 z późn. zm.), Zarząd Spółdzielni ma obowiązek podjęcia ostatecznej uchwały w pierwotnie proponowanej treści i czy podlega ona zaskarżeniu; czy też w takiej sytuacji uchwała, o której mowa w art. 42 ust. 2 tej ustawy, wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia wyłożenia do wglądu jej projektu?”

podjął uchwałę:

Zarząd spółdzielni mieszkaniowej podejmuje uchwałę określającą przedmiot odrębnej własności lokali w danej nieruchomości, podlegającą zaskarżeniu do sądu, także wtedy, gdy nie zgłoszono wniosków do jej projektu lub zgłoszone wnioski nie zostały uwzględnione w całości (art. 42 ust. 2 w związku z art. 43 ust. 2, 3, 4 i 5 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych, jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116 ze zm.).

(uchwała z dnia 24 października 2012 r., A. Owczarek, T. Bielska-Sobkowicz, J. Górowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 2 marca 2012 r., XII Gz 96/12, zagadnienia prawnego:

„Czy postanowienie w przedmiocie odmowy wydania postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności podlega zaskarżeniu zażaleniem?

a w wypadku udzielenia pozytywnej odpowiedzi,

czy po wydaniu stronie procesu tytułu wykonawczego bez uprzedniego wydania postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu istnieje możliwość późniejszego wydania takiego postanowienia?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 11 października 2012 r., III CZP 50/12, J. Górowski, K. Pietrzykowski, M. Szulc)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Poznaniu postanowieniem z dnia 20 kwietnia 2012 r., II Ca 271/12, zagadnienia prawnego:

„Czy uregulowanie zawarte w art. 130² § 2 k.p.c. należy interpretować ściśle – zgodnie z jego literalnym brzmieniem – jedynie do przypadku biegu tygodniowego terminu do wniesienia opłaty sądowej od dnia doręczenia zarządzenia o zwrocie pozwu, czy możliwość uiszczenia tej opłaty zachodzi również po uprawomocnieniu się tego zarządzenia w razie oddalenia wywiedzionego na nie zażalenia?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 17 października 2012 r., T. Wiśniewski, D. Dończyk, W. Pawlak)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Gliwicach postanowieniem z dnia 25 kwietnia 2012 r., III Ca 156/12, zagadnienia prawnego:

„1. Czy wierzytelność określona w sądowym tytule wykonawczym zabezpieczona w pełnym zakresie hipoteką przymusową wpisaną w księdze wieczystej przed dniem 20 lutego 2011 r. może być także zabezpieczona hipoteką przymusową na podstawie wniosku złożonego po dniu 19 lutego 2011 r.?

a w razie pozytywnej odpowiedzi na to pytanie:

2. czy w takim wypadku maksymalna suma hipoteki powinna być pomniejszona o dotychczasową wysokość zabezpieczenia hipotecznego?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 24 października 2012 r., A. Owczarek, T. Bielska-Sobkowicz, J. Górowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Łodzi postanowieniem z dnia 3 kwietnia 2012 r., I ACa 89/12, zagadnienia prawnego:

„Czy w razie niepobrania przez komornika zaliczki na wynagrodzenie za dozór zajętych ruchomości, przyznanego dozorczy w postępowaniu egzekucyjnym postanowieniami sądu i komornika, nie określającymi podmiotu zobowiązanego do wypłaty wynagrodzenia, dozorca jest uprawniony do dochodzenia w odrębnym postępowaniu zapłaty tego wynagrodzenia od wierzyciela?

w przypadku udzielenia pozytywnej odpowiedzi na powyższe pytanie:

z jaką chwilą roszczenie dozorczy do wierzyciela o wypłatę wynagrodzenia za dozór staje się wymagalne i w jakim terminie dochodzi do jego przedawnienia oraz czy postanowienie ustalające wynagrodzenie dozorczy przerywa bieg przedawnienia tego roszczenia?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 24 października 2012 r., A. Owczarek, T. Bielska-Sobkowicz, J. Górowski)

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNĘCIA

III CZP 83/12

„Czy wykreślenie z Krajowego Rejestru Sądowego spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, na rzecz której wspólnik tej spółki wytoczył powództwo, o którym mowa w art. 295 k.s.h. czyni wydanie wyroku niedopuszczalnym, a tym samym uzasadnia umorzenie postępowania?”

*(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 21 września 2012 r.,
B. Kozłowska, K. Polańska-Farion, D. Markiewicz)*

Sąd Apelacyjny podniósł, że w doktrynie i orzecznictwie zgodnie przyjmuje się, iż trwały brak zdolności sądowej strony postępowania i brak jej następców prawnych uniemożliwia dalsze postępowanie i uzasadnia umorzenie postępowania na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. W przedstawionej sprawie zdolność prawną, a w konsekwencji również sądową utracił podmiot, który formalnie nie ma przymiotu strony, czyli spółka, na rzecz której wytoczone zostało powództwo przewidziane w art. 295 k.s.h.

Sąd Apelacyjny rozważył skutki, jakie dla sprawy toczącej się na podstawie powołanego przepisu, może wywołać utrata zdolności prawnej przez spółkę i wskazał na możliwość wystąpienia trzech rozwiązań.

Pierwsze oparte jest na założeniu, że w razie utraty zdolności prawnej przez spółkę, na rzecz której wytoczone zostało powództwo, istnieje możliwość kontynuowania postępowania i wydania wyroku uwzględniającego powództwo. Wprawdzie sama spółka już nie istnieje, ale nie ma podstaw do umorzenia z tego powodu postępowania, gdyż nie ma ona przymiotu strony. Dodatkowo, za merytorycznym rozpoznanem powództwa przemawia możliwość ustanowienia likwidatora w celu zlikwidowania składnika majątku spółki w postaci wierzytelności, której istnienie byłoby potwierdzone wyrokiem uwzględniającym powództwo.

Drugie rozwiązanie oparte jest na założeniu możliwości kontynuowania postępowania i wydania wyroku oddalającego powództwo ze względu na brak

podmiotu, na rzecz którego mogłoby być zasądzone świadczenie. Sąd Apelacyjny zauważył jednak, że sam fakt utraty zdolności prawnej przez wierzyciela nie oznacza wygaśnięcia zobowiązania.

Trzecie rozwiązanie zakłada, że w przypadku powództwa przewidzianego w art. 295 k.s.h. kwestia zdolności sądowej podmiotu, na którego rzecz zostało ono wytoczone, powinna być traktowana jako jedna z bezwzględnych przesłanek procesowych na podstawie stosowanych w drodze analogii przepisów dotyczących zdolności sądowej stron postępowania.

E.S.S.

*

III CZP 84/12

„Czy naruszenie zasad współżycia społecznego uchwałą zgromadzenia wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością może być wzięte pod uwagę tylko w ramach szczególnej klauzuli generalnej »dobrych obyczajów« i w związku z tym może stanowić podstawę uchylenia takiej uchwały, jeżeli jednocześnie godzi ona w interesy spółki lub ma na celu pokrzywdzenie jej wspólnika w przypadku wytoczenia powództwa o jej uchylenie przeciwko spółce (art. 249 § 1 k.s.h.), czy też jest uchwałą bezwzględnie nieważną (art. 58 § 2 k.c.), a przeciwko spółce można wytoczyć powództwo o stwierdzenie jej nieważności (art. 252 § 1 k.s.h.)?”

*(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 1 sierpnia 2012 r.,
V ACa 353/12, T. Pidzik, J. Galas, J. Kiercz)*

Podstawą przedstawionego zagadnienia prawnego są rozbieżności występujące zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie.

Sąd Apelacyjny zauważył, że część doktryny i orzecznictwa przyjmuje, iż naruszenie zasad współżycia społecznego może być wzięte pod uwagę wyłącznie w ramach szczególnej klauzuli generalnej „dobrych obyczajów” przewidzianej w art. 249 § 1 k.s.h. i w związku z tym może stanowić podstawę uchylenia uchwały wspólników, jeżeli jednocześnie uchwała ta narusza interesy spółki lub ma na celu pokrzywdzenia wspólnika.

Sąd Apelacyjny przedstawił także odmienne stanowisko, wynikające z orzecznictwa Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 25 lutego 2010 r., I CSK 384/09, OSNC 2010, nr 10, poz. 40), które dezaprobuje funkcjonowanie w obrocie prawnym nieważnych *ex lege* uchwał współników. Jeżeli uchwały te są sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, to są nieważne (art. 58 § 2 k.c.) i – stosownie do art. 58 § 1 k.c. – tylko przepis szczególny może tę sankcję zmienić. Takim przepisem nie jest art. 252 § 1 k.s.h., gdyż niewymienienie w nim dobrych obyczajów nie oznacza, że ustawodawca uznaje zachowanie sprzeczne z nimi za dozwolone i tym samym sanuje ważność uchwał. Pogląd ten znalazł aprobatę części doktryny.

Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę na możliwość zajęcia stanowiska pośredniego, zakładającego, że jeżeli uchwała jest sprzeczna z dobrymi obyczajami (zasadami współżycia społecznego) i jednocześnie godzi w interesy spółki lub ma charakter krzywdzący względem współnika, to jest ona wzruszalna i można przeciwko spółce wytoczyć powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały (art. 249 § 1 i 422 § 1 k.s.h.). Jeżeli natomiast uchwała jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego i godzi w inne wartości etyczne (słuszne interesy osób trzecich lub moralność publiczną), to jest bezwzględnie nieważna (art. 58 § 2 k.c.), a przeciwko spółce można wytoczyć powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały (art. 252 § 1 i art. 425 § 1 k.s.h.).

E.S.S.

*

III CZP 85/12

„Czy zastrzeżenie umowne, które uzależnia skutki czynności prawnej od spełnienia świadczenia, może stanowić warunek w rozumieniu art. 89 kodeksu cywilnego?”

(wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 3 października 2012 r., RPO-705488-IV/12/AGR)

Rzecznik Praw Obywatelskich podkreślił, że art. 89 k.c. stanowi podstawę prawną i jednocześnie definicję warunku jako szczególnego zastrzeżenia,

stanowiącego element czynności prawnej. W nauce prawa wyróżnia się tzw. warunki potestatywne, które wywołują w orzecznictwie i doktrynie wiele kontrowersji.

Rzecznik Praw Obywatelskich zauważył, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego zarysowały się przeciwstawne kierunki interpretacyjne w zakresie możliwości uznania za warunek w rozumieniu ww. przepisu zastrzeżenia uzależniającego skutki prawne od zdarzenia, stanowiącego spełnienie świadczenia. Pierwszy z tych kierunków wskazuje na potrzebę odróżnienia warunku potestatywnego od samego zdarzenia, w świetle którego skutek czynności prawnej zależy od tego, czy strona skorzysta z uprawnienia lub zechce zobowiązanie wykonać (spełnić świadczenie). Takie zastrzeżenie uzależnia powstanie skutków prawnych czynności prawnej wyłącznie od woli stron i jako takie jest elementem składowym treści zawieranej umowy. Nie jest więc ono zdarzeniem zewnętrznym, przyszłym i niepewnym, przez co nie może być kwalifikowane jako warunek.

W judykaturze Sądu Najwyższego występuje także odmienny nurt orzecznictwa nakazujący traktowanie samego spełnienia świadczenia jako odrębne od dokonania czynności prawnej zdarzenie prawne, które niekoniecznie przybiera postać czynności prawnej i nie zależy wyłącznie od woli dłużnika.

Podobna rozbieżność występuje w doktrynie, gdzie początkowo wskazywano, że powoływane w ramach warunku zdarzenie powinno pochodzić spoza składników danej czynności prawnej. Sam warunek nawiązuje natomiast do zdarzenia, które w sposób określony w danej czynności prawnej oddziałuje na skuteczność czynności za pośrednictwem czynników nienależących do treści czynności, lecz pochodzących spoza stosunku prawnego. Z tego względu, wobec braku cech zewnętrzności, nie może stanowić warunku samo spełnienie świadczenia przez dłużnika, od którego uzależnione jest spełnienie świadczenia wzajemnego, mimo że spełnienie świadczenia może być zaliczone do grupy zdarzeń przyszłych i niepewnych. W najnowszym piśmiennictwie dominuje jednak zapatrywanie przeciwne.

Zdaniem Rzecznika Praw Obywatelskich, w obecnym stanie prawnym istnieją poważne argumenty natury jurydycznej przemawiające za dopuszczalnością uznania spełnienia świadczenia za warunek w rozumieniu art. 89 k.c. Jednak względ na wzorce konstytucyjne, w szczególności art. 31 ust. 3 Konstytucji, pozwala na uznanie za warunek wyłącznie dwóch, przewidzianych w art. 89 k.c., wymagań.

E.S.S.

*

III CZP 87/12

„Czy oświadczenie darczyńcy o uchyleniu się od skutków prawnych złożonego pod wpływem błędu oświadczenia woli o przeniesieniu własności nieruchomości zawartego w umowie darowizny (art. 88 k.c.) stanowi podstawę do ujawnienia go jako właściciela w księdze wieczystej?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 21 września 2012 r., VIII Ca 517/12, R. Krawczyk, H. Matuszewska, J. Siedlaczek)

Zdaniem Sądu Okręgowego, za udzieleniem odpowiedzi twierdzącej na przedstawione pytanie prawne przemawia skutek materialnoprawny oświadczenia o uchyleniu się od skutków wadliwego oświadczenia woli. Odpowiedź przecząca może natomiast wynikać z poglądu Sądu Najwyższego wyrażonego w postanowieniach z dnia 21 listopada 2007 r., II CSK 315/07 (niepubl.) i z dnia 16 stycznia 2009 r., III CSK 239/08 (niepubl.), akcentującego konieczność sądowej oceny skuteczności tego oświadczenia.

Sąd Okręgowy zauważył, że w tego typu sprawach nie bez znaczenia jest stanowisko drugiej strony kwestionowanej czynności prawnej, zgodnie bowiem z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2009 r., III CZP 69/09 (OSNC 2010, nr 4, poz. 53), przy ocenie możliwości dokonywania wpisu bez konieczności przeprowadzenia procesu o uzgodnienie stanu prawnego ujawnionego w księdze wieczystej decydujące znaczenie ma stanowisko osoby, której praw dotyczy wpis. Przy przyjęciu tego zapatrywania pojawia się jednak wątpliwość, czy za wyraz braku sprzeciwu wobec dokonania wpisu w księdze wieczystej ujawnionego w niej aktualnie właściciela uznać można jego oświadczenie z aktu notarialnego, czy też konieczne byłoby złożenie oświadczenia procesowego, które mogłoby przybrać formę wyraźnej zgody na dokonanie wpisu, albo zgody dorozumianej wyrażonej w podpisany wniosku o dokonanie wpisu.

E.S.S.

*

III CZP 88/12

"Czy w razie osobistego korzystania przez jednego ze współwłaścicieli rzeczy wspólnej lub jej części w sposób niezgodny z określonym w art. 206 k.c. pozostałym współwłaścicielom przysługują przeciwko niemu roszczenia o rozliczenie uzyskanej w ten sposób korzyści wynikające z prawa rzeczowego, a jeżeli tak, to które przepisy księgi drugiej Kodeksu cywilnego są ich podstawą?"

(wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 11 października 2012 r., BSA I-4110-8/12)

Problem związany jest z przewidzianym w art. 206 k.c. pojęciem posiadania rzeczy wspólnej i korzystania z niej przez współwłaściciela w takim zakresie, jaki daje się pogodzić ze współposiadaniem i współkorzystaniem pozostałych współwłaścicieli oraz odniesienia tego pojęcia do wielkości udziału współwłaściciela we współwłasności. Z jednej strony każdy ze współwłaścicieli uprawniony jest do posiadania i korzystania z całej rzeczy wspólnej, a nie z udziału w rzeczy, ale legalność takiego posiadania uzależniona jest od możliwości pogodzenia go ze współposiadaniem pozostałych współwłaścicieli; istotną rolę odgrywa tutaj umowne ukształtowanie sposobu korzystania z rzeczy oraz powództwo o dopuszczenie o współposiadania. Jednak bezprawność posiadania i korzystania z rzeczy przez współwłaściciela, gdy nie dają się one pogodzić z posiadaniem i korzystaniem pozostałych współwłaścicieli, wydaje się stać w sprzeczności z uprawnieniem do korzystania z rzeczy jako całości. Rozwiązaniem może być ustalenie zakresu legalnego posiadania i korzystania na podstawie wielkości udziału we współwłasności, jednak kwestia ta nie była rozstrzygana przez Sąd Najwyższy jednolicie.

Brak jednolitości dotyczy także podstawy prawnej rozliczenia się współwłaściciela korzystającego z rzeczy w sposób niezgodny z art. 206 k.c., wypowiedane są bowiem poglądy o stosowaniu w tej sytuacji art. 224 § 2 i 225 albo 207 k.c.

R.B.

III CZP 89/12

„1. Czy złożenie przez spadkobiercę ustawowego – w toku postępowania o zmianę stwierdzenia nabycia spadku – w terminie otwartym dla tego spadkobiercy oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza wywołuje skutki, o których mowa w art. 1016 k.c. w stosunku do tych spadkobierców ustawowych, którzy w otwartym dla siebie terminie nie tylko nie złożyli żadnego oświadczenia w przedmiocie nabycia spadku, ale dodatkowo w pierwszym postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku traktowani byli jako osoby przyjmujące spadek wprost na podstawie art. 1015 § 2 k.p.c.;

a w przypadku pozytywnej odpowiedzi na to pytanie;

2. czy podstawą powództwa opozycyjnego z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. spadkobiercy dłużnika, przeciwko któremu wydany został tytuł egzekucyjny zasądający od niego na rzecz wierzyciela dłużnika określoną kwotę bez zastrzeżenia o prawie powoływania się w postępowaniu egzekucyjnym na ograniczenie odpowiedzialności (art. 319 k.p.c.), może być zdarzenie polegające na tym, że po wydaniu przeciwko niemu klauzuli wykonalności (tytułu wykonawczego) ujawnił się spadkobierca dłużnika, który złożył oświadczenie o przyjęciu spadku po nim z dobrodziejstwem inwentarza w terminie określonym w art. 1015 k.c., a następnie doszło do zmiany dotychczasowego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, w wyniku którego do dziedziczenia doszedł nieujawniony w poprzednim postępowaniu wyżej wymieniony spadkobierca?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 20 czerwca 2012 r., II Ca 598/12, M. Boniecki, B. Dziwięcka, M. Broda)

Źródłem wątpliwości Sądu Okręgowego stała się wykładnia art. 1015 § 2 k.c., wskazującego, że z upływem terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu spadku spadkobierca, który nie złożył takiego oświadczenia, traktowany jest jako przyjmujący spadek wprost, w związku z art. 1016 k.c., w myśl którego jeśli jeden ze spadkobierców przyjął spadek z dobrodziejstwem inwentarza, uważa się, że także spadkobiercy, którzy nie złożyli w terminie żadnego oświadczenia, przyjęli spadek z dobrodziejstwem inwentarza. Wątpliwości nie budzi sytuacja, w której termin do

złożenia takiego oświadczenia upływa z tym samym dniem wobec wszystkich spadkobierców albo sytuacja, w której spadkobierca, wobec którego termin upływa później, złoży oświadczenie w terminie otwartym dla pozostałych. Artykuł 1016 k.c. zdaje się jednak nie mieć zastosowania w sytuacji, w której spadkobierca, względem którego termin upływa później, złożył oświadczenie po upływie terminu wobec pozostałych. Przeciwno temu przemawia jednak postulat dążenia do tego, aby wszyscy spadkobiercy odpowiadali jednakowo w możliwie największej liczbie przypadków.

Z kolei przyjęcie, że złożenie przez spadkobiercę, wobec którego termin upływa później, oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza po upływie terminu względem pozostałych spadkobierców, którzy oświadczenia nie złożyli, sprawia, że stosuje się art. 1016 k.c., otwiera kwestię traktowania takiego oświadczenia jako zdarzenia przewidzianego w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., gdy przed złożeniem takiego oświadczenia wierzyciel uzyskał już tytuł wykonawczy przeciwko spadkobiercom, którzy uważani byli za przyjmujących spadek wprost.

R.B.

*

III CZP 90/12

„Czy na skutek zlecenia realizacji zadania z zakresu pomocy społecznej na podstawie art. 12a ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 1998 r. Nr 64, poz. 414 ze zm.), pomiędzy powiatem a podmiotem wskazanym w tym przepisie, powstawał stosunek zlecenia w rozumieniu art. 734 i nast. k.c.?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 9 sierpnia 2012 r., I ACa 446/12, B. Wiklak, M. Stanek, A. Beniak)

Sąd Apelacyjny, uzasadniając przedstawione zagadnienie prawne, wskazał, że prowadzenie powiatowych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi należało i należy do zadań zleconych powiatowi, a skoro zadanie to jest zadaniem zleconym, to można przyjąć, iż pomiędzy organem administracji rządowej,

którego zadania zostały przekazane do realizacji powiatowi jako zlecone, a tym powiatem powstaje stosunek zlecenia w rozumieniu art. 734 i nast. k.c. Ustawodawca, posługując się pojęciem zlecenia, dopuścił możliwość wykonywania wskazanych zadań we współpracy z organizacjami pozarządowymi. Zlecenie to odbywa się w ramach prawa prywatnego – na podstawie umowy cywilnoprawnej – a odpowiedzialność za wykonanie zadania zleconego spoczywa na organie, który je zlecił. Zlecenie wiąże się z przekazaniem środków finansowych za realizację zadań, ale nie jest to dofinansowanie podmiotu przyjmującego zlecenie; przedmiotem umowy zlecającej zadanie publiczne nie jest przyznanie dotacji, a zlecenie realizacji takiego zadania. Jeśli zlecający organ samorządowy jest jednocześnie zleceniobiorcą, to w ramach realizacji tego samego zadania publicznego między powiatem a organizacją pozarządową powstaje stosunek prawny odpowiadający stosunkowi łączącemu powiat i organ administracji rządowej, którego przedmiotem jest świadczenie usług obejmujące kombinację czynności faktycznych i prawnych.

Sąd drugiej instancji zauważył, że zawarta między stronami umowa nie jest uregulowana w sposób wyczerpujący, co uzasadnia przyjęcie, iż umowa ta jest umową o świadczenie usług w rozumieniu art. 750 k.c. W szczególności ani ustawa o pomocy społecznej z dnia 29 listopada 1990 r., ani wydane na jej podstawie rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 czerwca 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad i form współdziałania administracji publicznej z innymi podmiotami oraz wzorów ofert, umów i sprawozdań z realizacji zadań pomocy społecznej (Dz.U. z 2000 r. Nr 55, poz. 662 ze zm.) nie regulują zagadnienia własności rzeczy nabytych z dotacji przekazanych na realizację zleconego zadania publicznego, co sugeruje stosowanie w tym zakresie art. 740 k.c.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, problem ten budzi poważne wątpliwości z punktu widzenia treści umowy łączącej strony oraz wykładni systemowej i historycznej. Poprzednio i obecnie obowiązujące przepisy nie normowały własności rzeczy nabytych z dotacji przekazanych na realizację zleconego zadania publicznego. Jednakże w § 18 załącznika nr 2 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie wzoru oferty i ramowego wzoru umowy dotyczących realizacji zadania publicznego oraz wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania (Dz.U. z 2011 r. Nr 6, poz. 25) wprowadzono zakaz zbywania rzeczy zakupionych za środki pochodzące z dotacji przez okres wskazany

w tym przepisie. Skutkuje to tym, że po upływie tego okresu podmiot realizujący zadanie publiczne może swobodnie dysponować przedmiotami nabytymi z dotacji, a zamieszczenie takiej regulacji byłoby bezcelowe w razie uznania, iż dotowany podmiot nabywa przedmioty w imieniu i na rzecz dającego zlecenie. Choć można przyjąć, że § 18 ma na celu jedynie przedłużenie terminu, w którym rzeczy zakupione z dotacji będą wykorzystywane na realizację zleconego zadania.

Sąd drugiej instancji dodał również, że jeżeli rzeczy nabyte za środki z dotacji są nabywane na rzecz jednostki samorządu terytorialnego udzielającej dotację i zaistniałyby podstawy do zwrotu dotacji, to podmiot dotowany musiałby zwrócić zarówno środki finansowe, jak i nabyte za nie przedmioty, co podważałoby sens istniejącego modelu udzielania dotacji.

A.T.

*

III CZP 91/12

„Czy środek odwoławczy, sporządzony przez pełnomocnika będącego radcą prawnym (adwokatem), skierowany do sądu niewłaściwego do jego rozpoznania, podlega odrzuceniu?”

(postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2012 r., IV CZ 99/12, M. Wysocka, M. Kocon, M. Romańska)

W uzasadnieniu zagadnienia prawnego wskazano, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego zarysowały się dwa odmienne nurty w zakresie skutków prawnych skierowania środka odwoławczego do sądu niewłaściwego do jego rozpoznania.

Według jednego, środek odwoławczy sporządzony przez pełnomocnika będącego adwokatem lub radcą prawnym skierowany do niewłaściwego sądu jest niedopuszczalny i jako dotknięty błędem dotyczącym elementu o charakterze istotnym podlega odrzuceniu. Zgodnie z tym poglądem, nie jest możliwe zastosowanie w omawianej sytuacji art. 130 § 1 zdanie drugie k.p.c., gdyż nieodpowiednie jest posługiwanie się pojęciem właściwego „trybu postępowania”. W razie dokonania wyboru sądu niewłaściwego do rozpoznania środka odwoławczego nie chodzi jedynie o samo błędne oznaczenie pisma, lecz jest to kwestia uruchomienia przez skarżącego właściwego (dopuszczalnego) bądź niewłaściwego (niedopuszczalnego) zażalenia.

Artykuł 130 § 1 zdanie drugie k.p.c. nie może być wykładany w sposób rozszerzający, a odrzucenie środka odwoławczego skierowanego do sądu niewłaściwego do jego rozpoznania znajduje podstawę w art. 373 i 370 k.p.c.

Drugi pogląd głosi, że skierowanie do sądu apelacyjnego zażalenia na kończące postępowanie postanowienie sądu okręgowego jako sądu drugiej instancji, zamiast do Sądu Najwyższego, nie oznacza, iż zażalenie jest niedopuszczalne. Nie ma podstawy prawnej do tego, aby zażalenie wniesione do funkcjonalnie niewłaściwego sądu było niedopuszczalne i podlegało odrzuceniu. Obowiązkiem sądu drugiej instancji jest uznanie błędu skarżącego za oczywistą niedokładność, niestanowiącą przeszkody w nadaniu pismu biegu i rozpoznaniu go we właściwym trybie albo przedstawienie zażalenia sądowi apelacyjnemu, a gdyby ten sąd uznał, że nie występuje oczywista niedokładność, to stwierdziłby swoją niewłaściwość i przekazał sprawę sądowi właściwemu na podstawie art. 200 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy podniósł, że stanowisko, według którego skierowanie środka odwoławczego do niewłaściwego sądu może być traktowane jako niedokładność podlegająca procedurze naprawczej na podstawie art. 130 § 1 w związku z art. 126 § 1 pkt 1 k.p.c. nie zyskało poparcia

A.T.

*

III CZP 92/12

„Czy dla potrzeb ustalenia wysokości kwot na pokrycie kosztów zużycia odebranego gazu ziemnego i kosztów nieodebranego gazu ziemnego, o których mowa w art. 44 i art. 46 ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej (Dz. U. Nr 130, poz. 905 ze zm.) w przypadku, gdy wysokość korekty rocznej jest obliczana za okres obejmujący niepełny rok kalendarzowy tj. od 1 kwietnia do 31 grudnia 2008 r., może mieć zastosowanie regulacja przewidziana w art. 33 ust. 3 tej ustawy, a nadto – czy koszt wytworzenia jednej megawatogodziny przez danego wytwórcę obejmuje także kwotę podatku akcyzowego?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 5 września 2012 r., VI ACa 367/12, K. Tucharz, I. Piotrowska, J. Bajak)

Sąd Apelacyjny wskazał, że w rozdziale 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej zamieszczony jest art. 33 ust. 3, który reguluje zasady obliczania, korygowania i rozliczania tzw. kosztów osieroconych za okres obejmujący niepełny rok kalendarzowy. W rozdziale 6 ustawy, w którym zawarte są regulacje odnoszące się do zasad pokrywania i korygowania kosztów powstałych w jednostkach opalanych gazem, brak natomiast odpowiednika art. 33 ust. 3; brak też odesłania do tego przepisu.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, wykładnia językowa przepisów rozdziału 6 ustawy, a zwłaszcza art. 46 ust. 1, prowadzi do wniosku, że okresem właściwym dla ustalenia korekty kosztów w jednostkach opalanych gazem ziemnym jest rok kalendarzowy. Z drugiej strony Sąd Apelacyjny podkreślił, że celem wymienionej ustawy jest zapewnienie wytwórcom, w związku z rozwiązaniem umów długoterminowych, pokrycia kosztów wynikających z konieczności zapłaty za zakontraktowane ilości paliwa gazowego (rozdział 6) oraz tzw. kosztów osieroconych (rozdział 5). Powinno to prowadzić do wniosku, że ustalając kwotę kosztów branych pod uwagę do wyliczenia korekty zarówno tzw. kosztów osieroconych, jak i kosztów powstałych w jednostkach opalanych gazem, w przypadku okresów obejmujących niepełny rok kalendarzowy, należy uwzględnić datę, w której nastąpiło rozwiązanie umów długoterminowych.

Sąd Apelacyjny zwrócił również uwagę, że średnia cena sprzedaży energii elektrycznej ogłaszana – na podstawie art. 23 ust. 2 pkt 18 lit b. ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne – przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki zawiera podatek akcyzowy. Z art. 28 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 29 kwietnia 1994 r. o rachunkowości wynika natomiast, że przy obliczaniu jednostkowego kosztu wytworzenia jednej megawatogodziny nie należy uwzględniać ponoszonego przez wytwórcę podatku akcyzowego.

S.J.Z.

Notka

Zarządzeniem Prezesa Sądu Najwyższego sprawę III CZP 92/12 przekazano do rozpoznania w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych (§ 30 ust. 1 regulaminu Sądu Najwyższego).

GLOSY

prawo cywilne materialne

1. Sąd drugiej instancji może – a jeżeli je dostrzeże – powinien naprawić wszystkie stwierdzone w postępowaniu apelacyjnym naruszenia prawa materialnego przez sąd pierwszej instancji, niezależnie od tego, czy zostały wytknięte w apelacji, pod warunkiem, że mieszczą się w granicach zaskarżenia.

2. W postępowaniu nakazowym po wniesieniu zarzutów od nakazu zapłaty dopuszczalne jest powoływanie się na podstawę faktyczną i prawną, wynikającą z łączącego strony stosunku prawnego, w związku z którym został wystawiony weksel.

3. Poręczyciel, który udzielił poręczenia na wekslu *in blanco*, może – do czasu indosowania weksla przez remitenta – powoływać się na wypełnienie weksla niezgodnie z zawartym porozumieniem.

4. Artykuł 32 Prawa wekslowego nie przesądza o zakresie zarzutów przysługujących poręczycielowi wekslowemu.

(wyrok z dnia 3 sierpnia 2006 r., IV CSK 101/06, Z. Kwaśniewski, J. Górowski, B. Myszką, niepubl.)

Glosa

Sławomira Czarneckiego, Monitor Prawa Bankowego 2012, nr 10, s. 40

Glosa ma charakter aprobujący.

Glosator zwrócił uwagę na istotność komentowanego orzeczenia dla praktyki ze względu na fakt, że Sąd Najwyższy odniósł się w nim do skuteczności poręczenia dokonanego na wekslu gwarancyjnym *in blanco*, gdy nie było możliwości dochodzenia roszczenia ze stosunku podstawowego. Autor skupił się jedynie na kwestiach materialnoprawnych, choć zwrócił uwagę, że Sąd Najwyższy poruszył w komentowanym orzeczeniu istotną kwestię procesową. Jako punkt wyjścia glosator

przyjął treść art. 8 Pr.weksl. Odwołał się także do treści art. 32, uznając, że sformułowanie zawarte w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego, iż wskazany przepis nie rozstrzyga o zakresie zarzutów przysługujących poręczycielowi wekslowemu nie jest w pełni precyzyjne. W jego ocenie, wskazany przepis rozstrzyga tę kwestię w pewnym stopniu, na podstawie bowiem ust. 2 można różnicować pozycję prawną awalisty i awalata względem posiadacza weksla.

Konkludując glosator uznał, że stanowisko Sądu Najwyższego – zmierzające do zwolnienia poręczycielek z obowiązku zapłaty – można uznać za prawidłowe, niestojące w sprzeczności z art. 8 prawa wekslowego.

O.M.P.

*

Umorzenie postępowania o wyjawieniu majątku stanowi podstawę do wykreślenia dłużnika z rejestru dłużników niewypłacalnych (art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym, jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 17, poz. 209 ze zm.).

(uchwała z dnia 16 marca 2007 r., III CZP 9/07, D. Zawistowski, J. Frąckowiak, I. Gromska-Szuster, OSNC 2008, nr 2, poz. 19; BSN 2007, nr 3, s. 11; MoP 2007, nr 10, s. 532; R.Pr. 2008, nr 1, s.91)

Glosa

Wiktora Cajsela, Monitor Prawniczy 2012, nr 20, s. 1113

Glosa jest aprobująca.

Wykładnia gramatyczna art. 59 ust. 1 w zw. z art. 55 pkt 3 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (jedn. tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186 ze zm.) może wskazywać, że dłużnik wpisany do rejestru dłużników niewypłacalnych na podstawie postanowienia, które zobowiązuje go do wyjawienia majątku, powinien pozostać wpisany do tego rejestru, nawet gdy postępowanie w tej sprawie zostanie następnie umorzone. Przepis ten przewiduje bowiem, że sąd rejestrowy z urzędu dokonuje wykreślenia wpisu dłużnika z rejestru dłużników niewypłacalnych jedynie w razie uchylenia lub zmiany postanowienia, na którego podstawie wpis został dokonany. Umorzenie postępowania o wyjawienie

majątku nie zostało więc wymienione przez ustawodawcę jako jedna z podstaw wykreślenia wpisu dłużnika z rejestru dłużników niewypłacalnych.

Glosator wskazał, że istnieją poważne argumenty, które pozwalają na odstępstwo od ściśle dosłownej, językowej wykładni wskazanych przepisów. Pierwszym z nich jest ocena skutków, do jakich prowadzi umorzenie postępowania o wyjawienie majątku, jeżeli bowiem umorzenie następuje przed wykonaniem przez dłużnika obowiązków, do których jest zobowiązany na podstawie postanowienia o wyjawieniu majątku, to zostaje on zwolniony z ich wykonania. Dłużnik nie jest więc już zobowiązany do składania wykazu majątku, a sąd nie może odebrać od niego przyrzeczenia lub stosować środków przymusu. Zdaniem autora glosy, zasadne i logiczne jest zatem uznanie, że umorzenie postępowania doprowadzi do takich samych skutków, jak uchylene postanowienia, na podstawie którego wpis do rejestru dłużników został dokonany. Ponadto umorzenie postępowania o wyjawienie majątku, dokonane na wniosek wierzyciela, a taka sytuacja wystąpiła w stanie faktycznym sprawy, spowodowane jest, co do zasady, odpadnięciem wszelkich podstaw, które uzasadniały traktowanie dłużnika jako niewypłacalnego. Zakładając bowiem, że wierzyciel działa racjonalnie i w celu ochrony swoich interesów, to skieruje swój wniosek o umorzenie postępowania tylko wtedy, gdy dłużnik wcześniej już go zaspokoił, lub gdy odpadną postawy do przypuszczenia, że wierzyciel zaspokojenia nie uzyska. Po umorzeniu postępowania o wyjawienie majątku odpadają zatem podstawy do traktowania dłużnika jako niewypłacalnego.

Komentator wskazał również, że z punktu widzenia funkcji pełnionych przez rejestr dłużników niewypłacalnych, celem wpisania dłużnika do takiego rejestru jest upowszechnienie informacji o tym, iż dany dłużnik jest niewypłacalny. Utrzymywanie zatem wpisu w rejestrze staje się bezprzedmiotowe, gdy dłużnik przestał być niewypłacalny.

R.N.

*

Pojęcie bezprawności należy rozumieć szeroko jako sprzeczność z obowiązującym porządkiem prawnym, przez który należy rozumieć nie tylko ustawodawstwo, ale również obowiązujące w społeczeństwie zasady współzycia

społecznego; wśród nich mieści się przeprowadzanie zabiegów operacyjnych zgodnie ze sztuką lekarską i z najwyższą starannością wymaganą od profesjonalistów w zakresie medycyny.

(wyrok z dnia 10 lutego 2010 r., V CSK 287/09, I. Gromska-Szuster, W. Katner, D. Dończyk, OSP 2012, nr 10, poz. 95)

Glosa

Filipa Śmigiełskiego, Orzecznictwo Sądów Polskich 2012, nr 10, poz. 95

Glosa ma charakter aprobujący.

Uwagi komentatora poświęcone zostały problematyce winy i bezprawności jako przesłankom odpowiedzialności za błędy lekarskie. Autor podniósł, że stwierdzenie bezprawności wykonania zabiegu nie wymaga odwoływania się do zasad współżycia społecznego, gdyż wymagania co do standardu postępowania lekarza wynikają także z norm prawnych. Jako przepis określający ten standard wskazał art. 4 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (jedn. tekst: Dz.U. z 2011 r. Nr 277, poz. 1634 ze zm.). Wymienił cztery elementy definiujące standard postępowania lekarza: wskazania aktualnej wiedzy medycznej (określone w ustawach, rozporządzeniach, standardach wypracowanych i publikowanych przez medyczne towarzystwa naukowe oraz aktualnych podręcznikach nauki medycznej), dostępne lekarzowi metody i środki zapobiegania, rozpoznawania i leczenia chorób (przy czym dostępność ta powinna być rozumiana jako określony standard w grupie jednostek świadczących usługi medyczne), zasady etyki zawodowej (uregulowane w Kodeksie Etyki Lekarskiej) i należyłą staranność (rozumianą jako staranność zawodowa, a nie staranność wyższa niż przeciętna). Autor wyraził następnie zapatrywanie, że ocena wystąpienia przesłanek odpowiedzialności należy do wyłącznej kompetencji sądu *meriti*. Zastrzegł jednak, że ustalenie reguł postępowania wchodzących w skład aktualnej wiedzy medycznej i minimalnego standardu postępowania w określonej sytuacji może nastąpić wyłącznie w oparciu o opinię biegłego.

M.P.

Krótką jednostką słowną, pełniącą rolę znaku towarowego, może być utworem w rozumieniu art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 ze zm.), jeżeli wykazuje autonomiczną wartość twórczą.

(wyrok z dnia 22 czerwca 2010 r., IV CSK 359/09, M. Wysocka, M. Kocon, H. Wrzeszcz, OSNC 2011, nr 2, poz.16; OSP 2011, nr 5 poz. 59; BSN 2010 nr 7, poz.12; MoP 2011, nr 8 s. 441)

Glosa

Doroty Sokołowskiej, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Prawa Własności Intelektualnej 2011, nr 2, s. 5

Glosa ma charakter częściowo aprobujący.

Autor zaakceptował stanowisko Sądu Najwyższego, że oznaczenie „Jogi” nie spełnia kryterium utworu w rozumieniu art. 1 ust. 1 Pr.aut. Zauważył jednak, że Sąd Najwyższy nie uwzględnił wszystkich argumentów na poparcie swojego wyroku oraz nie przedstawił wyводу i argumentów umożliwiającą przedstawienie tego stanowiska.

Komentator podniósł także, że Sąd Najwyższy nie odniósł się do kwestii kwalifikacji utworu pod kątem ustalenia jego twórcy. Przeprowadzenie „testu zdolności prawnoautorskiej”, którego pierwszym etapem jest ustalenie autorstwa danego utworu, mogłoby doprowadzić do konkluzji, że osoba przenosząca autorskie prawa majątkowe nie jest twórcą w rozumieniu ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, a wobec tego nie skutkowałoby potrzebą oceny samego charakteru danego wyrazu pod względem uznania go za utwór.

Autor uznał za niezasadne rozważania przeprowadzone przez Sąd Najwyższy w odniesieniu do treści art. 1 ust. 1 Pr.aut. Zdaniem komentatora, z treści tego przepisu wynika jednoznacznie, że na ochronę prawnoautorską nie wpływa przeznaczenie utworu, jego wartość czy sposób wyrażenia. Za nietrafne uznał stanowisko, że utwór – aby był chroniony przepisami ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych – musi mieć autonomiczną wartość twórczą, autonomiczne cechy utworu i zdolność do samodzielnej egzystencji na różnych polach eksploatacji.

Za zasadny uznał natomiast pogląd Sądu Najwyższego, że „wyraz Jogi nie wykazuje oryginalności” i „nie posiada autonomicznych cech utworu”. Zarzucił jednak komentowanemu stanowisku brak uzasadnienia.

W zakresie rozważań przeprowadzonych przez Sąd Najwyższy w odniesieniu do relacji ustawy - Prawo własności przemysłowej oraz ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych komentator za zasadne uznał próby wskazania korelacji pomiędzy tymi systemami. Jako niewłaściwe natomiast ocenił zapatrywanie, że prawo autorskie chroni kontekst, jaki może istnieć pomiędzy przedmiotem ochrony prawnoautorskiej a innym dobrem.

Glosy do komentowanego wyroku opracowali także M. Trzebiatowski (Glosa 2011, nr 1, s. 58) oraz Ł. Żelechowski (OSP 2011, nr 5, poz. 59).

J.B.

*

Początek biegu przedawnienia roszczenia o zachowek w rozumieniu art. 1007 § 1 k.c., liczony od chwili wymagalności tego roszczenia, winno się ustalać dla każdego przypadku osobno. Sformułowanie zawarte w art. 1007 § 1 k.c., winno być tak odczytywane, aby wiodło do rozstrzygnięć uwzględniających słuszny interes uprawnionych do zachowku.

(wyrok z dnia 17 września 2010 r., II CSK 178/10, B. Myszką, W. Katner, G. Misiurek, niepubl.)

Glosa

Karola Smotera, Państwo i Prawo 2012, nr 10, s. 135

Glosa ma charakter krytyczny

Przedmiotem glosowanego wyroku jest problem prawny w postaci ustalenia początku biegu terminu przedawnienia roszczenia o zachowek. W stanie prawnym, na tle którego zapadł ten wyrok, art. 1007 § 1 k.c. stanowił, że roszczenia uprawnionego z tytułu zachowku oraz roszczenia spadkobierców o zmniejszenie zapisów i poleceń przedawniają się z upływem trzech lat od ogłoszenia testamentu. Nieoczekiwanie próba zajęcia stanowiska wobec wskazanego problemu prawnego wywołuje poważne

kontrowersje; ich źródłem jest priorytetowe uwzględnienie jednego z elementów aksjologicznych, jakim jest sprawiedliwość, ponad brzmienie normy prawnej. Taka wykładnia Sądu Najwyższego *contra legem*, w której dopuszcza się dowolną interpretację i stosowanie przepisów o przedawnieniu w kontekście zachowku może wprowadzać stan braku pewności prawa, naruszając tym samym wartości, na których powinno opierać się bezpieczeństwo prawne jednostki.

Glosator uznał za nietrafne rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego, zgodnie z którym termin przedawnienia roszczenia o zachówek należy liczyć nie od dnia czysto technicznej czynności w postaci ogłoszenia testamentu, lecz od chwili powzięcia przez uprawnionego informacji o jego treści. Argumentem przeciwko takiemu rozumowaniu jest – zdaniem autora – to, że jakiegokolwiek subiektywne okoliczności po stronie uprawnionego do zachowku, w szczególności jego wiedza o ogłoszeniu testamentu lub świadomość o przysługującym mu prawie, są indyferentne z punktu widzenia przepisu.

Glosator uznał również za nietrafne założenie Sądu Najwyższego, że początek biegu przedawnienia o zachówek uzależniony jest od wymagalności roszczenia.

M. W.

*

1. Samo stwierdzenie wygaśnięcia umocowania do dokonania w imieniu uprawnionego rzeczowo czynności prawnej będącej podstawą wpisu w księdze wieczystej nie prowadzi do nieważności tej czynności i nie może być podstawą odmowy wpisu na rzecz nabywcy prawa będącego przedmiotem tej czynności. Podstawę takiej odmowy mogłoby stanowić ustalenie faktyczne, że druga strona wiedziała lub z łatwością mogła się dowiedzieć o wygaśnięciu umocowania.

2. Jeżeli treść i forma dokumentu stwierdzającego dokonanie czynności prawnej mającej stanowić podstawę wpisu, załączone do wniosku dokumenty nie nasuwają wątpliwości i gdy wniosek nie zawiera braków formalnych, sąd obowiązany jest dokonać wpisu zgodnie z wnioskiem. Nie zamyka to drogi do podważania w trybie procesu ważności czynności prawnej stanowiącej podstawę wpisu i domagania się usunięcia niezgodności między stanem

prawnym nieruchomości ujawnionym w księdze wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym (art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.).

(postanowienie z dnia 5 stycznia 2011 r., III CSK 84/10, K. Strzelczyk, J. Górowski, M. Szulc, niepubl.).

Glosa

Macieja Rzewuskiego, Palestra 2012, nr 9-10, s. 121

Glosa ma charakter aprobujący.

Komentator podzielił stanowisko Sądu Najwyższego, że art. 626⁸ § 2 k.p.c. nie pozbawia sądu możliwości badania czynności pod względem jej skuteczności materialnoprawnej. Odnosząc się do sprawy rozstrzyganej przez Sąd Najwyższy, uznał, że skoro podstawę wpisu w dziale II księgi wieczystej miał stanowić akt notarialny – umowa sprzedaży zawarta między pełnomocnikiem zbywcy a osobami nabywającymi udział w prawie współwłasności nieruchomości, w treści której podmiot reprezentujący swojego mandanta złożył przed funkcjonariuszem publicznym w osobie rejenta oświadczenie, że udzielone mu pełnomocnictwo nie wygasło ani nie zostało odwołane – nie było podstaw do dalszego badania tej czynności pod kątem materialnoprawnym. Za pozbawione podstawy prawnej uznał przy tym postępowanie sądu wieczystoksięgowego polegające na wezwaniu wnioskodawców do przedłożenia oświadczenia zbywcy na okoliczność braku wygaśnięcia umocowania, w wyznaczonym terminie, pod rygorem oddalenia wniosku. Zauważył, że do kodeksu postępowania cywilnego nie przeniesiono normy wynikającej z art. 48 ust. 2 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, regulującej specjalny tryb wzywania wnioskodawcy do usunięcia przeszkody do wpisu. Glosator zgłosił postulat przywrócenia takiej instytucji.

M.P.

*

Stwierdzenie nieważności decyzji odmawiającej byłym właścicielom gruntów warszawskich przyznania prawa wieczystej dzierżawy lub prawa

zabudowy na podstawie art. 7 ust. 1 dekretu z dnia 26 października 1946 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy (Dz.U. Nr 45, poz. 279 ze zm.) powoduje przywrócenie uprawnionym prawo do ubiegania się o ustanowienie prawa wieczystego użytkowania jako „surogatu” nieistniejących obecnie praw majątkowych przewidzianych w art. 7 ust. 1 dekretu. Nie powoduje natomiast praworzeczonego skutku w postaci restytucji prawa własności budynków znajdujących się na gruncie (art. 5 dekretu).

(postanowienie z dnia 11 lutego 2011 r., I CSK 288/10, M. Bączyk, M. Romańska, K. Strzelczyk, niepubl.)

Glosa

Macieja Kalińskiego, Rejent 2012, nr 9, s. 146

Glosa ma charakter częściowo krytyczny.

Autor nie zgodził się z poglądem Sądu Najwyższego, że stwierdzenie nieważności decyzji odmawiającej przyznania własności czasowej gruntu na podstawie przepisów dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy nie wywierało skutku *ex tunc*, a więc że pomimo nieważności decyzji własność budynku znajdującego się na gruncie w sposób nieodwracalny przypadła Skarbowi Państwa. Skutkiem stanowiska Sądu Najwyższego jest – zdaniem autora – nieważność umów o przekazanie gruntu w użytkowanie wieczyste jego dotychczasowym właścicielom, którym w myśl poglądu Sądu Najwyższego nie służyło prawo własności budynku, zaś budynek ten nie został im sprzedany z chwilą ustanowienia użytkowania wieczystego.

Autor podjął polemikę także z zastrzeżeniem Sądu Najwyższego, że konstrukcja odrębnej własności budynku wynikająca z przepisów dekretu może funkcjonować samodzielnie nie tylko wobec dotychczasowego właściciela nieruchomości. Zaaprobował natomiast wnioski Sądu drugiej instancji – podzielony przez Sąd Najwyższy – że wnioskodawca nie mógł zasiedzieć w sprawie wyłącznie prawa własności budynku w oderwaniu od gruntu. Stwierdził, że bieg zasiedzenia nieruchomości gruntowej wraz z budynkiem rozpoczął się w dniu 1 października 1990 r. i nie uległ wydłużeniu o czas wcześniejszego posiadania.

M.G.

W razie zasiedzenia byłemu właścicielowi nie przysługuje wobec posiadacza, który nabył własności rzeczy, roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z niej bez tytułu prawnego w okresie poprzedzającym zasiedzenie.

(postanowienie z dnia 15 kwietnia 2011 r., III CZP 7/11, M. Kocon, K. Tyczka-Rote, K. Zawada, niepubl.)

Glosa

Magdaleny Olczyk, Orzecznictwo Sądów Polskich 2012, nr 10, poz. 93

Glosa ma charakter krytyczny.

Jako punkt wyjścia autorka przyjęła tezę o obligacyjnym charakterze roszczenia o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości. Dostrzegając rzeczowy charakter roszczenia windykacyjnego i jego związek z roszczeniami uzupełniającymi, uznała jednak, że roszczenia uzupełniające nie podlegają wszystkim przesłankom warunkującym powstanie i dochodzenie roszczenia windykacyjnego. Przyjęła, że wyzbycie się własności rzeczy lub jej utrata powoduje wprowadzenie niemożności realizacji roszczenia windykacyjnego, nie jest jednak tożsame z wygaśnięciem roszczeń obligacyjnych, które w chwili ich powstania uzyskują byt samodzielny. Dodała, że o możliwości dochodzenia roszczeń uzupełniających decyduje wykazanie, czy w czasie ich powstania osoba ich dochodząca była właścicielem rzeczy. Wskazała przy tym na możliwość „rozszczenia się” legitymacji w zakresie wystąpienia z żądaniem zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości zarówno po stronie uprawnionych, jak i zobowiązanych.

W dalszej części opracowania autorka stwierdziła, że nawet w razie wyłączenia przepisów regulujących roszczenia uzupełniające możliwe jest dochodzenie przez byłego właściciela nieruchomości od jej aktualnego właściciela, który nabył własność w drodze zasiedzenia, roszczeń z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia.

M.P.

1. **Uprawnienie syndyka do odstąpienia od umowy na podstawie art. 98 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze (jedn. tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1361 ze zm.) nie jest działaniem za stronę czy w imieniu upadłego; w grę wchodzi tu oświadczenie organu sądowego powołanego do przeprowadzenia egzekucji uniwersalnej, jaką jest postępowanie upadłościowe z opcją likwidacyjną.**

2. **Uregulowana w art. 98 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze (jedn. tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1361 ze zm.) instytucja odstąpienia od umowy różni się zasadniczo od przewidzianej w art. 491 k.c. możliwości odstąpienia przez jedną ze stron od umowy z przyczyny zwłoki w realizacji świadczenia wzajemnego przez drugą stronę.**

3. **Charakter i cel tej ingerencji syndyka, polegającej na zerwaniu umowy, przemawia za tym, że wywołuje ono nie tylko skutek obligacyjny, ale także rzeczowy.**

(postanowienie z dnia 20 października 2011 r., IV CSK 47/11, A. Górski, D. Dończyk, H. Wrzeszcz, niepubl.)

Glosa

Wojciecha Piłata, Palestra 2012, nr 9-10, s. 125

Glosa ma charakter aprobujący.

Autor przedstawił poglądy doktryny na temat pozycji syndyka w postępowaniu upadłościowym. Przychylił się do teorii zastępstwa pośredniego i zapatrywania uznającego syndyka za samodzielny organ postępowania sądowego. Wskazał, że oświadczenia woli syndyka nie są oświadczeniami składanymi za upadłego lub w jego imieniu. Za niedopuszczalne uznał stosowanie do odstąpienia od umowy przez syndyka przez analogię art. 491 k.c. Dodał, że odstąpienie od umowy wzajemnej na podstawie art. 98 ust. 1 Pr.u.n. stanowi samoistną instytucję prawa upadłościowego, której stosowanie podlega kontroli rady wierzycieli lub kontroli sądowej.

Przychylił się także do stanowiska Sądu Najwyższego, że odstąpienie od umowy w tym trybie wywołuje skutki nie tylko obligacyjne, ale również rzeczowe.

M.P.

Spółdzielnia mieszkaniowa wykonuje na podstawie art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116 ze zm.) zarząd także tymi nieruchomościami stanowiącymi jej współwłasność, w których własność lokalu została wyodrębniona przed wejściem w życie tej ustawy i zarząd nieruchomością wspólną do tego czasu podlegał przepisom ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 903 ze zm.).

(uchwała z dnia 9 lutego 2012 r., III CZP 89/11, M. Bączyk, I. Gromska-Szuster, K. Strzelczyk, OSNC 2012, nr 7-8, poz. 86; BSN 2012, nr 2, s.7; Rej. 2012, nr 2, s. 176; NPN 2012, nr 2, s. 182; Rej. 2012, nr 9, s. 180)

Glosa

Joanny Kaczmarek, Nowy Przegląd Notarialny 2012, nr 2, s. 103

Glosa jest aprobująca.

W ocenie autorki glosy, Sąd Najwyższy w glosowanej uchwale rozstrzygnął ciekawy z punktu widzenia teoretycznego, a równocześnie praktycznego problem dotyczący określenia podstawy prawnej zasad zarządu nieruchomościami wspólnymi po wejściu w życie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Prawidłowo rozstrzygnął, że po wejściu w życie szczególnych przepisów ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, to spółdzielnia mieszkaniowa wykonuje zarząd nieruchomościami stanowiącymi jej współwłasność, w których własność lokalu została wyodrębniona przed wejściem w życie tej ustawy.

Zdaniem autorki, rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego zapobiegnie chaosowi w zarządzaniu nieruchomością wspólną, polegającemu na tym, że w tej samej sprawie decyzje podejmowały dwa różne organy. W celu zapobieżenia sparaliżowaniu zarządzania nieruchomością Sąd Najwyższy trafnie przyznał pierwszeństwo stosowaniu przepisów o spółdzielniach mieszkaniowych. Na podkreślenie trafności poglądu Sądu Najwyższego fundamentalne znaczenie – w ocenie autorki – ma wskazanie, że ustawodawca nie przewidział podstawy prawnej zmiany reżimu wspólnotowego, wynikającego z ustawy o własności lokali, na autonomiczny reżim

spółdzielczy, określony w ustawie o spółdzielniach mieszkaniowych. Zdaniem glosatorki, Sąd Najwyższy trafnie również zwrócił uwagę na retrospektywność, a nie retroaktywność art. 27 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych.

Podsumowując autorka glosy podkreśliła, że opowiedzenie się Sądu Najwyższego za zastosowaniem art. 27 ust. 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych również do tych nieruchomości, w których własność lokalu została wyodrębniona przed wejściem w życie tej ustawy i zarząd nieruchomością wspólną do tego czasu podlegał przepisom ustawy o własności lokali, ma duże znaczenie praktyczne dla uczestników obrotu nieruchomościami.

M.S.L.

prawo cywilne procesowe

Na postanowienie sądu powszechnego jako sądu pierwszej instancji, oddalające wniosek o wyłączenie arbitra, przysługuje zażalenie.

(uchwała z dnia 8 września 2011 r., III CZP 41/11, D. Zawistowski, J. Górowski, B. Ustjanicz, OSNC 2012, nr 2, poz. 16; OSP 2012, nr 10, poz. 94; BSN 2011, nr 9, s. 6; Rej. 2011, nr 10, s. 183; Pr.Spótek 2011, nr 12, s. 6)

Glosa

Adama Jaworskiego, Orzecznictwo Sądów Polskich 2012, nr 10, poz. 94

Glosa ma charakter aprobowy.

Komentator zauważył, że postępowanie w przedmiocie wniosku o wyłączenie arbitra jest dwuetapowe. Pierwszy etap rozpoczyna się złożeniem przez stronę w sądzie polubownym żądania wyłączenia arbitra albo zawiadomieniem arbitrów powołanych do rozstrzygnięcia sporu oraz strony przeciwnej. Drugi etap, czyli postępowanie przed sądem państwowym, może być zainicjowany dopiero wtedy, gdy arbiter nie zostanie wyłączony przez sąd polubowny, nie ustąpi lub nie zostanie odwołany przez strony. Autor stwierdził, że postępowanie przed sądem powszechnym

ma charakter działania incydentalnego sądu państwowego wobec sądu polubownego. Uznał następnie, że zawarte w art. 1159 § 2 k.p.c. odesłanie odnosi się również do postanowień określonych w art. 394 § 1 k.p.c. i – w konsekwencji – stosowanie tego przepisu do postanowień sądu państwowego w sprawach związanych z postępowaniem przed sądem polubownym nie jest generalnie wyłączone.

W dalszej części opracowania autor podniósł, że art. 394 § 1 pkt 10 k.p.c. nie może mieć zastosowania wprost do postanowienia oddalającego wniosek o wyłączenie arbitra. Rozważając natomiast zastosowanie tego przepisu przez analogię, glosator wskazał na podobieństwo przesłanek wyłączenia arbitra i sędziego oraz zbliżoną funkcję tych instytucji. Dodał, że specyfika postępowania przed sądem polubownym nie uzasadnia rezygnacji z oceny instancyjnej postanowienia sądu państwowego oddalającego wniosek o wyłączenie arbitra. Dostrzegł również, że poddanie takiego postanowienia kontroli instancyjnej zmniejsza ryzyko wniesienia przez stronę skutecznej skargi o uchylenie wyroku sądu arbitrażowego. W konkluzji podzielił stanowisko Sądu Najwyższego zajęte w analizowanej uchwale.

M.P.

*

teza oficjalna

Cofnięcie przez poszkodowanego pozwu ze zrzeczeniem się roszczenia w sprawie przeciwko ubezpieczycielowi o odszkodowanie z tytułu odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym – po zawarciu z nim ugody – nie oznacza zrzeczenia się roszczenia także w stosunku do sprawcy szkody (ubezpieczonego), jednakże roszczenie to wygasa, jeżeli ubezpieczyciel, wykonując ugodę, spełnił świadczenie w całości.

teza opublikowana w „Rozprawach Ubezpieczeniowych”

Wykonanie ugody pozasądowej zawartej przez poszkodowanego z ubezpieczycielem odpowiadającym za szkodę z jej sprawcą (ubezpieczonym) według konstrukcji *in solidum*, oznacza spełnienie świadczenia przysługującego poszkodowanemu, pozbawiając go możliwości skutecznego dochodzenia dalszego odszkodowania od sprawcy szkody. Skutku takiego nie wywołuje

oświadczenie poszkodowanego o cofnięciu pozwu i zrzeczeniu się roszczenia w stosunku do ubezpieczyciela, złożone po zawarciu z nim ugody.

(wyrok z dnia 19 października 2011 r., II CSK 86/11, H. Pietrkowski, B. Ustjanicz, A. Piotrowska, OSNC 2012, nr 4, poz. 55; Pal. 2011, nr 11–12, s. 136; Rej. 2012, nr 4, s. 164)

Glosa

Mariusza Frasa, Rozprawy Ubezpieczeniowe 2012, z. 1(12) s. 166

Notka

Glosa o identycznej treści została opublikowana przez autora w „Przeglądzie Ustawodawstwa Gospodarczego” 2012, nr 7, s. 30 i została omówiona „Izbie Cywilnej” 2012, nr 9, s. 63.

*

Sprawa o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego podlega rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, chyba że sąd postanowi inaczej.

(uchwała z dnia 26 stycznia 2012 r., III CZP 83/11, J. Gudowski, I. Koper, J. Frąckowiak, OSNC 2012, nr 7-8, poz. 82; BSN 2012, nr 1, s. 7; Rej. 2012, nr 2, s. 175; Rej. 2012, nr 9, s. 179)

Glosa

Krystiana Markiewicza, Przegląd Sądowy 2012, nr 10, s.112

Glosa ma charakter aprobujący.

Autor zaaprobował twierdzenie zawarte w uzasadnieniu uchwały, że należy przyjąć autonomię art. 514 k.p.c., stanowiącego jednocześnie wyjątek od zasady określonej w art. 9 k.p.c. W jego ocenie, nie ma racji przemawiających za tym, by posiedzenia jawne stanowiły zasadę dla rozpoznawania spraw w postępowaniu rozpoznawczym; w postępowaniu nieprocesowym są nimi posiedzenia niejawne z koncesją na rzecz rozprawy czynioną mocą ustawy lub decyzji sądu.

Glosator podkreślił, że przyjęcie koncepcji przedstawionej w uchwale pozwala realizować cechy postępowania nieprocesowego, w tym jego elastyczność. Stanowi zarazem wyraz zaufania do sądu, dając mu możliwość wyboru forum właściwego dla rozpoznania sprawy. Jednocześnie *a priori* nie prowadzi do naruszenia prawa do rzetelnego postępowania (art. 45 Konstytucji).

Zdaniem komentatora, omawiana uchwała uwzględnia dotychczasową praktykę, a także wnosi istotny wkład w rozwój nauki o postępowaniu nieprocesowym.

E.S.

ORZECZENIA NIE PUBLIKOWANE

art. 24 k.c.

W treści formuły przeprosin zawartej w wyroku o ochronę dóbr osobistych należy unikać dosłownego powtarzania obraźliwych zwrotów przez pozwanego względem powoda, zwłaszcza gdyby mogło to prowadzić do wyrządzenia powodowi kolejnej krzywdy.

(wyrok z dnia 24 listopada 2012 r., I CSK 52/11, A. Górski, D. Dończyk, Z. Kwaśniewski)

*

art. 58 k.c., spółdzielnie mieszkaniowe

Umowa przekształcenia lokatorskiego spółdzielczego prawa do lokalu w prawo własnościowe zawarte wbrew zakazowi z art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 125, poz. 873) jest nieważna.

(wyrok z dnia 7 grudnia 2011 r., II CSK 105/11, H. Pietrkowski, I. Koper, K. Tyczka-Rote)

*

art. 117 k.c.

Uznanie zarzutu przedawnienia za nadużycie prawa jest możliwe wyjątkowo, gdy indywidualna ocena okoliczności sprawy wskazuje, że opóźnienie w dochodzeniu przedawnionego roszczenia nie jest nadmierne i jest spowodowane szczególnymi przesłankami uzasadniającymi to opóźnienie.

(wyrok z dnia 14 grudnia 2011 r., I CSK 238/11, T. Wiśniewski, I. Gromska-Szuster, D. Zawistowski)

*

art. 172 k.c.

Wykonywanie posiadania przez współwłaściciela nieruchomości może prowadzić do zasiedzenia udziału innego współwłaściciela przez wyraźne zmanifestowanie, że wykracza ono poza uprawnienia realizowane w ramach udziału we własności i wskazuje na wolę władania całą nieruchomością jako właściciel, a nie współwłaściciel.

(postanowienie z dnia 22 listopada 2011 r., III CSK 26/11, D. Zawistowski, B. Ustjanicz, M. Machnij)

*

art. 394 k.c.

Czas wręczenia kontrahentowi kwoty, która – zgodnie z porozumieniem stron – ma stanowić zadatek, nie ma znaczenia dla samej konstrukcji zadatku w rozumieniu art. 394 § 1 k.c.

(wyrok z dnia 9 grudnia 2011 r., III CSK 115/11, J. Górowski, M. Bączyk, R. Dziczek)

Jeżeli strony zastrzegły w umowie przedwstępnej zadatek z konsekwencjami przewidzianymi w art. 394 § 1 k.c., a także zastrzegły zapłatę całości lub części ceny na poczet umowy przyrzeczonej przed terminem jej zawarcia, niewykonanie tego zobowiązania upoważnia drugą stronę do skorzystania z umownego prawa do odstąpienia od tej umowy.

(wyrok z dnia 14 grudnia 2011 r., I CSK 149/11, T. Wiśniewski, I. Gromska-Szuster, D. Zawistowski)

*

art. 417 k.c.

Artykuł 417 § 1 k.c. w pierwotnym brzmieniu rozumiany zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 r., SK 18/00, stanowił w okresie od wejścia w życie Konstytucji do jego uchylecia z dniem

1 września 2004 r. podstawę odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną wydaniem orzeczenia lub zarządzenia, jeżeli do odpowiedzialności tej nie miały zastosowania przepisy szczególne. Zakładał on naprawienie szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego (ostatecznego) indywidualnego władczego rozstrzygnięcia po stwierdzeniu jego niezgodności z prawem w odpowiedni, przewidziany ustawą sposób.

(wyrok z dnia 8 grudnia 2011 r., IV CSK 242/11, M. Wysocka, D. Dończyk, K. Zawada)

*

art. 527 k.c.

1. Zabezpieczenie wierzytelności wpisem hipoteki przymusowej kaucyjnej wpisanej na podstawie zarządzenia tymczasowego nie wyłącza udzielenia wierzycielowi ochrony prawnej na podstawie skargi pauliańskiej.

2. Wierzyciel może na podstawie art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego w prawo własności (Dz.U. Nr 174, poz. 1459 ze zm.) domagać się uznania za bezskuteczną czynności prawnej rozporządzającej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela prawem użytkowania wieczystego, mimo jego późniejszego przekształcenia w prawo własności przez użytkownika wieczystego nie będącego dłużnikiem rzeczowym.

(wyrok z dnia 25 listopada 2011 r., II CSK 100/11, H. Pietrkowski, I. Koper, D. Zawistowski)

*

art. 541 k.c.

Artykuł 541 k.c. nie ma zastosowania do przedawnienia roszczenia o zwrot kwoty równej bonifikacie udzielonej na podstawie art. 68 ust. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. Nr 115, poz. 641 ze zm.)

(wyrok z dnia 25 listopada 2011 r., II CSK 103/11, I. Gromska-Szuster, K. Zawada, M. Machnij)

*

art. 358¹ k.c., art. 405 k.c.

Obowiązek wydania korzyści (art. 405 k.c.), gdy jej przedmiotem jest od samego początku suma pieniężna, powstaje z chwilą jej uzyskania przez wzbogaconego. Suma ta powinna być zwrócona w zasadzie według wartości nominalnej, jednak w warunkach określonych w art. 358¹ § 3 k.c. sąd może zmienić wysokość świadczenia.

(wyrok z dnia 17 listopada 2011 r., IV CSK 68/11, J. Koper, K. Pietrzykowski, A. Piotrowska)

*

art. 664 k.c.

Wady występujące w substancji lokalu mieszkalnego będącego przedmiotem najmu mogą uzasadniać żądanie obniżenia czynszu.

(wyrok z dnia 14 grudnia 2011 r., I CSK 122/11, T. Wiśniewski, I. Gromska-Szuster, D. Zawistowski)

*

art. 917 k.c., art. 65 k.c.

Treść ugody ma zasadnicze znaczenie dla określenia objętych nią wzajemnych roszczeń stron (art. 917 k.c.).

(wyrok z dnia 25 listopada 2011 r., III CSK 25/11, G. Misiurek, M. Bączyk, M. Romańska)

*

art. 2 k.p.c.

W sprawach o roszczenia przewidziane w art. 136 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. Nr 115, poz. 641

ze zm.) w związku z art. 24 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o rodzinnych ogrodach działkowych (Dz.U. Nr 169, poz. 1419 ze zm.) dopuszczalna jest droga sądowa.

(postanowienie z dnia 16 grudnia 2011 r., V CSK 37/11, K. Pietrzykowski, M. Romańska, R. Dziczek)

*

art. 13 k.p.c., spółdzielnie mieszkaniowe

Po wejściu w życie art. 49¹ ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116 ze zm.) żądanie ustanowienia odrębnej własności lokalu może być dochodzone wyłącznie w procesie.

(postanowienie z dnia 17 listopada 2011 r., III CZP 63/11, D. Zawistowski, B. Ustjanicz, M. Machnij)

*

art. 98 k.p.c.

Samo świadczenie pomocy prawnej z urzędu nie jest wystarczającą podstawą otrzymania wynagrodzenia z tego tytułu. Wadliwe oznaczenie strony, ogólnikowość zarzutów i brak nawiązania do realiów sprawy w środku zaskarżenia wniesionym przez pełnomocnika z urzędu uzasadnia odmowę przyznania mu zwrotu kosztów udzielonej w ten sposób pomocy prawnej.

(postanowienie z dnia 2 grudnia 2011 r., III CZ 69/11, H. Wrzeszcz, W. Katner, A. Kozłowska)

Zasada, według której w postępowaniu apelacyjnym zasądza się 75% stawki minimalnej, jeżeli w pierwszej instancji nie prowadził sprawy ten sam pełnomocnik, dotyczy jedynie sytuacji, w której pełnomocnik działający w pierwszej instancji nie jest już umocowany w kolejnym etapie postępowania, a zamiast niego, lecz nie obok, działa nowy pełnomocnik.

(postanowienie z dnia 15 grudnia 2011 r., II CZ 131/11, G. Misiurek, T. Bielska-Sobkowicz, Z. Kwaśniewski)

*

art. 168 k.p.c.

Brak winy w niezachowaniu terminu do podjęcia czynności procesowej (art. 168 § 1 k.p.c.) uzasadnia choroba strony, która oddziałując na sferę psychiczną, utrudnia lub uniemożliwia zajęcie się sprawami innymi niż własne zdrowie, w tym podjęcie decyzji o dokonaniu określonej czynności procesowej.

(postanowienie z dnia 14 grudnia 2011 r., I CZ 142/11, T. Wiśniewski, I. Gromska-Szuster, D. Zawistowski)

*

art. 380 k.p.c.

Sąd Najwyższy może na podstawie art. 380 w związku z art. 397 § 2 k.p.c., rozpoznając zażalenie na postanowienie sądu drugiej instancji o kosztach procesu, poddać kontroli także postanowienie o przyznaniu biegłemu wynagrodzenia.

(postanowienie z dnia 15 grudnia 2011 r., II CZ 97/11, G. Misiurek, T. Bielska-Sobkowicz, Z. Kwaśniewski)

*

art. 398² k.p.c.

Artykuł 398² § 1 k.p.c. dotyczy tylko spraw rozpoznawanych w procesie.

(postanowienie z dnia 21 grudnia 2011 r., II CNP 45/11, M. Wysocka, D. Dończyk, K. Zawada)

*

art. 398²⁰ k.p.c.

Na podstawie art. 398²⁰ k.p.c. wiąże tylko ustalone przez Sąd Najwyższy znaczenie przepisów prawa przytoczonych w ramach podstaw kasacyjnych.

(wyrok z 8 grudnia 2011 r., IV CSK 178/11, M. Wysocka, D. Dończyk, K. Zawada)

*

art. 424¹ k.p.c.

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem w sprawie, w której przysługiwała skarga kasacyjna, jest niedopuszczalna, jeżeli skarżący nie wniósł skargi kasacyjnej, a stwierdziwszy uchybienie terminowi do jej wniesienia bez swojej winy, nie złożył wniosku o przywrócenie terminu do jej wniesienia (art. 424¹ § 1 w związku z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c.).

(postanowienie z dnia 20 grudnia 2011 r., III CNP 33/11, J. Gudowski)

*

art. 520 k.p.c.

Preferowanie przez wnioskodawców odmiennego sposobu zniesienia współwłasności nie oznacza sprzeczności interesów uczestników w rozumieniu art. 520 § 2 i § 3 k.p.c.

(postanowienie z dnia 15 grudnia 2011 r., II CZ 120/11, G. Misiurek, T. Bielska-Sobkowicz, Z. Kwaśniewski)

*

art. 567 k.p.c., art. 321 k.p.c.

Sąd orzeka o zwrocie wydatków i nakładów z majątku odrębnego na majątek wspólny wyłącznie na wniosek.

(postanowienie z dnia 1 grudnia 2011 r., I CSK 78/11, M. Kocon, K. Strzelczyk, B. Ustjanicz)

*

art. 576 k.p.c., art. 586 k.p.c.

W sprawie o przysposobienie przysposabiany, który nie ukończył 13 lat, powinien być wysłuchany przez sąd, chyba że nie jest w stanie pojąć znaczenia przysposobienia albo z oceny stosunku między nim a przysposabiającym wynika, iż uważa się on za dziecko przysposabiającego, a wysłuchanie byłoby sprzeczne z jego dobrem.

(postanowienie z 2 grudnia 2011 r., III CSK 65/11, H. Wrzeszcz, W. Katner, A. Kozłowska)

*

art. 618 k.p.c., art. 207 k.c.

Przy rozliczaniu pożytków i innych przychodów ze wspólnego majątku na podstawie art. 618 § 1 k.p.c. w związku z art. 207 k.c., sąd uwzględnia rzeczywistą, rynkową zdolność wytwarzania przez ten majątek pożytków naturalnych i cywilnych (art. 53 i 54 k.c.), którą z reguły wyznacza możliwy do uzyskania czynsz najmu lub dzierżawy tego majątku lub jego poszczególnych składników.

Dochód uzyskiwany przez współwłaściciela przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 55¹ k.c. dzięki jego osobistej pracy, nie jest równoznaczny z pożytkami i innymi przychodami z tego przedsiębiorstwa, podlegającymi rozliczeniu w postępowaniu działowym.

(postanowienie z dnia 16 grudnia 2011 r., V CSK 28/11, K. Pietrzykowski, M. Romańska, R. Dziczek)

*

art. 626⁸ k.p.c., art. 109 u.k.w.h.

Do dokonania wpisu hipoteki przymusowej na podstawie administracyjnego tytułu wykonawczego (art. 109 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, Dz.U. Nr 19, poz. 147 ze zm.), obciążającej wspólną nieruchomość podmiotu zobowiązanego i małżonka, nie jest niezbędne przedłożenie przez wierzyciela odpowiedniego dowodu doręczenia odpisu tytułu wykonawczego temu małżonkowi.

(postanowienie z dnia 9 grudnia 2011 r., III CSK 92/11, J. Górowski, M. Bączyk, R. Dziczek)

*

art. 679 k.p.c.

Obowiązek sądu badania z urzędu w postępowaniu wszczętym na podstawie art. 679 k.p.c. kto jest spadkobiercą (art. 670 k.p.c.) istnieje w zakresie wyznaczonym przez dopuszczalną podstawę żądania zmiany prawomocnego postanowienia spadkowego.

(postanowienie z dnia 21 grudnia 2011 r., IV CSK 199/11, M. Wysocka, D. Dończyk, K. Zawada)

*

art. 33 k.r.o.

Udział we współwłasności gospodarstwa rolnego, przeniesiony na następcę rolnika, pozostającego w związku małżeńskim i ustroju wspólności majątkowej, umową przekazania gospodarstwa rolnego zawartą między nim a przekazującym na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu

społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (jedn. tekst: Dz.U. z 1998 r. Nr 24, poz. 133 ze zm.), stanowi jego majątek odrębny (osobisty).

(wyrok z dnia 2 grudnia 2011 r., III CSK 63/11, H. Wrzeszcz, W. Katner, A. Kozłowska)

*

art. 182 k.s.h.

Zastrzeżenie w umowie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością prawa pierwszeństwa nabycia udziałów lub prawa pierwokupu na rzecz wspólników nie oznacza, że wspólnik nie może nabyć udziałów bezpośrednio od innego wspólnika.

(wyrok z dnia 1 grudnia 2011 r., I CSK 132/11, M. Kocon, K. Strzelczyk, B. Ustjanicz)

*

księgi wieczyste

Przez rozporządzenia nieodpłatne w znaczeniu art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. Nr 19, poz. 147 ze zm.) należy rozumieć czynności prawne rozporządzające, w przypadku których przysporzenie majątkowe na rzecz drugiej strony jest aktem szczodropliwości osoby rozporządzającej.

(wyrok z dnia 8 grudnia 2011 r., IV CSK 178/11, M. Wysocka, D. Dończyk, K. Zawada)

*

prawo bankowe

Dopuszczalne jest zawarcie umowy kredytu także w sposób dorozumiany, polegający na tym, że bank akceptuje powstanie salda debetowego na rachunku bankowym dłużnika i wykonuje jego dyspozycje, pomimo braku pokrycia w środkach zgromadzonych na rachunku.

(wyrok z dnia 25 listopada 2011 r., II CSK 115/11, I. Gromska-Szuster, K. Zawada, M. Machnij)

*

prawo prasowe

Przepis art. 14 ust. 6 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe (Dz.U. Nr 5, poz. 24 ze zm.) wyłącza wymagania w postaci zgody osoby zainteresowanej na publikację informacji oraz danych dotyczących prywatnej strony życia, jeżeli wiąże się to bezpośrednio z działalnością publiczną danej osoby.

(wyrok z dnia 14 grudnia 2011 r., I CSK 111/11, T. Wiśniewski, I. Gromska-Szuster, D. Zawistowski)

*

wspólnoty gruntowe

Podstawę ustalenia osób uprawnionych do udziału we wspólnocie gruntowej, podlegających zawiadomieniu o ogólnym zebraniu członków spółki do sprawowania zarządu nad wspólnotą i do właściwego zagospodarowania gruntów wchodzących w skład wspólnoty, stanowią dane zawarte w ewidencji gruntów.

(wyrok z dnia 8 grudnia 2011 r., IV CSK 188/11, M. Wysocka, D. Dończyk, K. Zawada)

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC-ZD 2012, NR D

Skierowanie do wierzyciela oświadczenia jednego z członków zarządu spółki, w której obowiązuje reprezentacja dwuosobowa, o gotowości spłacania zadłużenia spółki w ratach, jest przejawem tzw. uznania niewłaściwego, powodującego przerwanie biegu przedawnienia roszczenia.

(wyrok z dnia 11 sierpnia 2011 r., I CSK 703/10, A. Górski, J. Górowski, K. Tyczka-Rote, OSNC-ZD 2012, nr D, poz. 70)

*

Przewidziana w art. 47¹ k.r.o. ochrona osób trzecich odnosi się wyłącznie do umów małżeńskich majątkowych i nie może być rozszerzona na inne rodzaje umów.

(wyrok z dnia 9 września 2011 r., I CSK 616/10, K. Strzelczyk, M. Romańska, M. Machnij, OSNC-ZD 2012, nr D, poz. 71)

*

Nieważny jest testament notarialny, w którym, obok złożonego tuszowego odcisku palca, imię i nazwisko testatora wpisała i umieściła swój podpis osoba, która nie uczestniczyła w tej czynności.

(postanowienie z dnia 9 września 2011 r., I CSK 248/11, K. Strzelczyk, M. Romańska, M. Machnij, OSNC-ZD 2012, nr D, poz. 72)

*

Jeżeli nieruchomość nie ma bezpośredniego dostępu do drogi publicznej, ustanowienia dla niej służebności drogi koniecznej nie wyłącza możliwość dojścia lub dojazdu do drogi publicznej przez nieruchomość sąsiednią, wynikająca z grzecznościowego zezwolenia właściciela tej nieruchomości.

(postanowienie z dnia 9 września 2011 r., I CSK 657/10, K. Strzelczyk,

M. Romańska, M. Machnij, OSNC-ZD 2012, nr D, poz. 73)

*

Z art. 5 k.p.c. nie wynika powinność sądu o charakterze ogólnego obowiązku do udzielania w każdym wypadku pouczeń osobom stającym przed sądem, tylko dlatego, że występują bez zawodowego pełnomocnika. Udzielenie pouczenia musi być w danej sytuacji uzasadnione, zależy od oceny i uznania sądu.

(postanowienie z dnia 15 września 2011 r., II CZ 53/11, G. Misiurek, W. Katner, A. Kozłowska, OSNC-ZD 2012, nr D, poz. 74)

*

Przez odpłatność w rozumieniu przepisów kodeksu cywilnego regulujących roszczenie pauliańskie należy rozumieć w zasadzie pełny ekwiwalent korzyści majątkowej.

(wyrok z dnia 16 września 2011 r., IV CSK 624/10, K. Pietrzykowski, M. Kocon, A. Piotrowska, OSNC-ZD 2012, nr D, poz. 75)

*

Przekazanie w czasie publicznej debaty politycznej informacji nieprawdziwych i niesprawdzonych nie leży w interesie społecznym. Jeżeli informacje powinny być ujawnione, a ich sprawdzenie jest utrudnione lub wymaga działań odpowiednich organów (np. sądu lub prokuratury), konieczne jest przy ich ujawnianiu uczynienie odpowiedniego zastrzeżenia lub wskazania, że chodzi o uzasadnione przypuszczenia mające podstawy w określonych faktach.

(wyrok z dnia 21 września 2011 r., I CSK 754/10, I. Gromska-Szuster, B. Ustjanicz, M. Machnij, OSNC-ZD 2012, nr D, poz. 76)

*

Przepis art. 1003 § 2 w związku z art. 1000 § 1 k.p.c. nie ma zastosowania do hipoteki wpisanej do księgi wieczystej po uprawomocnieniu się postanowienia o przysądzeniu własności, nawet jeżeli wniosek o wpis hipoteki

został złożony przed dniem uprawomocnienia się tego postanowienia. Podstawą wykreślenia takiej hipoteki z księgi wieczystej nie może być zatem postanowienie o przysądzeniu własności, o którym mowa w art. 1003 § 2 k.p.c.

(postanowienie z dnia 21 września 2011 r., I CSK 32/11, I. Gromska-Szuster, B. Ustjanicz, M. Machnij, OSNC-ZD 2012, nr D, poz. 77)

*

Kierowanie przez radę okręgowej izby radców prawnych działalnością okręgowej izby radców prawnych, o którym mowa w art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 10, poz. 65 ze zm.), obejmuje umocowanie do prowadzenia spraw okręgowej izby radców prawnych oraz do jej reprezentowania. Oświadczenia dotyczące reprezentacji składa, zgodnie z właściwym postanowieniem regulaminu, o którym mowa w art. 60 pkt 8 lit. a wymienionej ustawy, dziekan rady okręgowej izby radców prawnych.

(postanowienie z dnia 22 września 2011 r., V CZ 65/11, L. Walentynowicz, I. Koper, K. Zawada, OSNC-ZD 2012, nr D, poz. 78)

*

Realizacja dobra osobistego – kultu pamięci osoby zmarłej – może wyrażać się umieszczeniem na tablicy nagrobnej tekstu nawiązującego nie tylko do uczuć własnych, ale i do uczuć innych członków najbliższej rodziny zmarłego.

(wyrok z dnia 29 września 2011 r., IV CSK 634/10, M. Bączyk, A. Kozłowska, K. Pietrzykowski, OSNC-ZD 2012, nr D, poz. 79)

*

Wydanie towaru przez przewoźnika nieustalonym osobom nieuprawnionym do odbioru stanowi zaginięcie towaru w rozumieniu art. 13 ust. 1 zdanie drugie konwencji o umowie międzynarodowego przewozu

drogowego towarów (CMR), sporządzonej w Genewie dnia 19 maja 1956 r. (załącznik do Dz.U. z 1962 r. Nr 49, poz. 238, sprost.: Dz.U. z 1995 r. Nr 69, poz. 352).

(wyrok z dnia 5 października 2011 r., IV CSK 65/11, K. Strzelczyk, W. Katner, R. Dziczek, OSNC-ZD 2012, nr D, poz. 80)

*

Różnice pomiędzy notarialnym tytułem egzekucyjnym sporządzonym w Niemczech (art. 794 § 1 pkt 5 niemieckiego kodeksu postępowania cywilnego) i notarialnym tytułem egzekucyjnym w rozumieniu art. 777 § 1 pkt 4-5 k.p.c. nie oznaczają, że wykonanie niemieckiego tytułu egzekucyjnego w Polsce byłoby sprzeczne z polskim porządkiem prawnym (art. 27 i 50 konwencji o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych, sporządzonej w Lugano dnia 16 września 1988 r., Dz.U. z 2000 r. Nr 10, poz. 132).

(postanowienie z dnia 6 października 2011 r. V CSK 426/10, K. Pietrzykowski, M. Bączyk, M. Machnij, OSNC-ZD 2012, nr D, poz. 81)

*

Autonomiczne rozumienie użytych w art. 5 pkt 3 rozporządzenia Rady UE nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. o jurysdykcji oraz uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych (Dz. Urz. WE 2001 L, nr 12, s. 1 ze zm.) pojęć „czyn niedozwolony”, „czyn podobny do czynu niedozwolonego”, „roszczenia wynikające z takich czynów” uzasadnia objęcie zakresem tej regulacji odpowiedzialności członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wobec niezaspokojonych wierzycieli tej spółki i wynikających z niej roszczeń, które mają podstawę w art. 299 k.s.h.

(wyrok z dnia 7 października 2011 r., II CSK 51/11, M. Kocon, M. Romańska, A. Piotrowska, OSNC-ZD 2012, nr D, poz. 82)

*

1. Umowa przedwstępna może stanowić zabezpieczenie wierzytelności wynikającej z innego stosunku prawnego łączącego strony (art. 353⁻¹ k.c.).

2. Jeżeli strony wykorzystaly charakterystyczne dla danego typu umowy instrumenty, dając do celu odmiennego od tego, dla którego dana umowa została ukształtowana, co doprowadziło do wystąpienia nadmiernego zabezpieczenia i w efekcie nadmiernego zaspokojenia wierzyciela, któremu dłużnik nie jest w stanie zapobiec, wierzyciel zaś nie ma prawnego obowiązku zwrotu nadpłaty, naruszenie ram zakreślonych przepisem art. 353⁻¹ k.c. może prowadzić, w okolicznościach sprawy, do nieważności umowy (art. 58 § 1 i 2 k.c.).

(wyrok z dnia 12 października 2011 r., II CSK 690/10, J. Górowski, T. Bielska-Sobkowicz, A. Kozłowska, OSNC-ZD 2012, nr D, poz. 83)

*

Wymagalność i przedawnienie roszczenia przewidzianego w art. 204 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 ze zm.) ustala się przy zastosowaniu reguł określonych w art. 120 w związku z art. 455 k.c.

(wyrok z dnia 12 października 2011 r., II CSK 73/11, J. Górowski, T. Bielska-Sobkowicz, A. Kozłowska, OSNC-ZD 2012, nr D, poz. 84)

*

Zamieszczona w decyzji administracyjnej – akcie własności ziemi – wydanej na podstawie art. 12 ustawy z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz.U. Nr 27, poz. 250 ze zm.) wzmianka o istnieniu na nieruchomości w chwili uwłaszczenia prawa przejścia i przejazdu na rzecz każdorazowego właściciela innej nieruchomości, nie stanowi wystarczającej podstawy do dokonania w księdze wieczystej wpisu ograniczonego prawa rzeczowego w postaci służebności drogowej.

(postanowienie z dnia 13 października 2011 r., V CSK 436/10, I. Gromska-Szuster, K. Zawada, R. Dzięczek, OSNC-ZD 2012, nr D, poz. 85)

*

Postępowania, w którym syndyk dochodzi wchodzących do masy upadłości wierzytelności wynikłych z czynności upadłego dokonanych przed ogłoszeniem upadłości, nie zostały wyłączone z zakresu zastosowania konwencji o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych, sporządzonej w Lugano dnia 16 września 1988 r. (Dz.U. z 2000 r. Nr 10, poz. 132) przez art. 1 ust. 2 pkt 2 tej konwencji.

(postanowienie z dnia 13 października 2011 r., V CSK 506/10, I. Gromska-Szuster, K. Zawada, R. Dzięczek, OSNC-ZD 2012, nr D, poz. 86)

*

Nie jest orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie w rozumieniu art. 745 § 1 k.p.c. wydane w toku jej rozpoznawania postanowienie sądu drugiej instancji oddalające zażalenie na postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia; w takim postanowieniu sąd nie zamieszcza rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zażaleniowego.

(postanowienie z dnia 13 października 2011 r., V CZ 77/11, I. Gromska-Szuster, K. Zawada, R. Dzięczek, OSNC-ZD 2012, nr D, poz. 87)

*

Sąd Najwyższy może na podstawie art. 63 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. Nr 240, poz. 2052 ze zm.) zażądać sporządzenia przez sąd drugiej instancji także uzasadnienia orzeczenia, które podlega rozpoznaniu przez Sąd Najwyższy na podstawie art. 380 w związku z art. 398⁻²¹ i art. 394⁻¹ § 3 k.p.c.

(postanowienie z dnia 13 października 2011 r., V CZ 80/11, I. Gromska-Szuster, K. Zawada, R. Dzięczek, OSNC-ZD 2012, nr D, poz. 88)

*

Sąd Najwyższy, oznaczając na podstawie art. 45 k.p.c. sąd właściwy miejscowo, nie bada, czy w sprawie istnieje jurysdykcja krajowa.

(postanowienie z dnia 14 października 2011 r., I CO 49/11, T. Wiśniewski, OSNC-ZD 2012, nr D, poz. 89)

*

Stanowiąca przedmiot skargi pauliańskiej czynność prawna dłużnika, powodująca zmniejszenie jego majątku, nie może być uznana za krzywdzącą wierzycieli, jeżeli dłużnik w zamian za swoje świadczenie uzyskał ekwiwalent, który znajduje się w jego majątku lub został wykorzystany na zaspokojenie wierzycieli.

(wyrok z dnia 20 października 2011 r. IV CSK 39/11, A. Górski, D. Dończyk, H. Wrzeszcz, OSNC-ZD 2012, nr D, poz. 90)

*

Osoba zainteresowana, o której mowa w art. 679 § 2 k.p.c., pominięta w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku, może skutecznie powoływać się na wszystkie przeprowadzone dowody, że spadek w całości lub części nabyła inna osoba niż wskazana w prawomocnym postanowieniu (art. 679 § 3 k.p.c.), także wówczas, gdy jest jednocześnie spadkobiercą uczestnika, o którym mowa w art. 679 § 1 zdanie drugie k.p.c.

(postanowienie z dnia 21 października 2011 r., IV CSK 34/11, M. Wysocka, M. Romańska, R. Dzięczek, OSNC-ZD 2012, nr D, poz. 91)

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2012, NR 12

Porozumienie małżonków o sposobie utrzymywania kontaktów z dzieckiem po rozwodzie nie zwalnia sądu z obowiązku orzeczenia o tych kontaktach w wyroku rozwodowym (art. 58 § 1 k.r.o.).

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 5 czerwca 2012 r., III CZP 72/11, J. Gudowski, W. Katner, A. Owczarek, H. Pietrkowski, B. Ustjanicz, L. Walentynowicz, M. Wysocka, OSNC 2012, nr 12, poz. 135)

*

Przepis art. 38 ust. 3 (pierwotnie art. 39 ust. 3) ustawy z dnia 14 lipca 1961 r. o gospodarce terenami w miastach i osiedlach (jedn. tekst: Dz.U. z 1969 r. Nr 22, poz. 159 ze zm.) nie miał zastosowania do spadkobierców osób wymienionych w tym przepisie.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 29 czerwca 2012 r., III CZP 88/11, T. Ereciński, D. Dończyk, J. Gudowski, K. Pietrzykowski, M. Romańska, T. Wiśniewski, K. Zawada, OSNC 2012, nr 12, poz. 136)

*

Jeżeli remitent przeniósł weksel własny przez indos i dokonał również na rzecz indosatariusza przelewu wierzytelności, którą weksel zabezpieczał, wystawca tego weksla może przeciwstawić indosatariuszowi zarzut częściowej zapłaty sumy wekslowej, mimo że zapłata nie została uwidoczniiona na wekslu.

(uchwała z dnia 26 kwietnia 2012 r., III CZP 6/12, K. Pietrzykowski, B. Myszka, M. Szulc, OSNC 2012, nr 12, poz. 137)

*

Odszkodowanie przysługujące właścicielowi lokalu na podstawie art. 18 ust. 5 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (jedn. tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 31, poz. 266 ze zm.) może obejmować opłaty związane z korzystaniem z lokalu.

(uchwała z dnia 16 maja 2012 r., III CZP 12/12, D. Zawistowski, M. Kocon, M. Szulc, OSNC 2012, nr 12, poz. 138)

*

Jeżeli po rozpoznaniu sprzeciwu wyrok zaoczny został uchylony w całości lub w części, postępowanie toczące się na skutek zażalenia na zawarte w tym wyroku postanowienie o kosztach procesu podlega umorzeniu.

(uchwała z dnia 23 maja 2012 r., III CZP 18/12, J. Gudowski, T. Bielska-Sobkowicz, A. Owczarek, OSNC 2012, nr 12, poz. 139)

*

Nie jest dopuszczalne zarządzenie przez sąd połączenia w celu łącznego rozpoznania sprawy z wniosku o ustalenie miejsca pobytu dziecka ze sprawą o ograniczenie władzy rodzicielskiej.

(uchwała z dnia 23 maja 2012 r., III CZP 21/12, J. Gudowski, T. Bielska-Sobkowicz, A. Owczarek, OSNC 2012, nr 12, poz. 140)

*

W postępowaniu o wpis w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego danych wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, posiadających samodzielnie lub łącznie z innymi co najmniej 10% kapitału zakładowego (art. 38 pkt 8 lit. c ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym, jedn. tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1184 ze zm.), sąd

rejestracyjny może żądać przedstawienia umowy, na podstawie której nastąpiło przeniesienie w tej spółce udziału lub jego części (art. 180 k.s.h.).

(uchwała z dnia 6 czerwca 2012 r., III CZP 22/12, K. Pietrzykowski, W. Katner, A. Owczarek, OSNC 2012, nr 12, poz. 141)

*

Zarząd wspólnoty mieszkaniowej może dochodzić od osoby trzeciej wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z części nieruchomości będącej we współużytkowaniu wieczystym właścicieli lokali.

(uchwała z dnia 6 czerwca 2012 r., III CZP 25/12, K. Pietrzykowski, W. Katner, A. Owczarek, OSNC 2012, nr 12, poz. 142)

*

Spółka przejmująca (art. 529 § 1 pkt 4 k.s.h.) może wejść do toczącej się sprawy w miejsce spółki dzielonej bez zezwolenia strony przeciwnej.

(postanowienie z dnia 25 kwietnia 2012 r., II CSK 356/11, M. Bączyk, A. Owczarek, D. Zawistowski, OSNC 2012, nr 12, poz. 143)

*

1. Warunkiem powstania zobowiązania z papieru wartościowego w postaci obligacji imiennej jest wystawienie dokumentu obligacji oraz umowa między wystawcą a odbiorcą o wydanie tego dokumentu. Zawarcie umowy dotyczącej wydania dokumentu nie jest równoznaczne z jego fizycznym wydaniem.

2. Przedmiotem hipoteki zabezpieczającej wierzytelności obligatariuszy, o której mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o obligacjach (jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r Nr 120, poz. 1300 ze zm.), może być użytkowanie wieczyste.

3. Pominięcie w treści wpisu hipoteki, ustanowionej w celu zabezpieczenia wierzytelności obligatariuszy, daty emisji obligacji, daty ich wykupu oraz

powołania się na uchwałę emitenta o emisji obligacji nie powoduje bezskuteczności wpisu.

4. Żądanie zaspokojenia wierzytelności hipotecznej przez dłużnika rzeczowego może być – w wyjątkowych okolicznościach – uznane za nadużycie prawa (art. 5 k.c.).

(wyrok z dnia 26 kwietnia 2012 r., III CSK 300/11, K. Pietrzykowski, B. Myszka, M. Szulc, OSNC 2012, nr 12, poz. 144)

*

1. Oświadczenie o rezygnacji z funkcji członka rady nadzorczej spółki akcyjnej jest skuteczne z chwilą jego złożenia temu organowi, który zgodnie ze statutem spółki powołał członków rady nadzorczej (art. 385 § 1 i 2 k.s.h. oraz art. 61 § 1 k.c. w związku z art. 2 k.s.h.).

2. Odwołany z funkcji i z członkostwa w zarządzie prezes zarządu spółki akcyjnej nie ma interesu prawnego w zaskarżeniu uchwały rady nadzorczej tylko w zakresie odwołania go z funkcji prezesa zarządu, jeżeli nie objął zaskarżeniem uchwały także odwołania go z członkostwa w zarządzie tej spółki.

(wyrok z dnia 9 maja 2012 r., V CSK 223/11, L. Walentynowicz, W. Katner, A. Kozłowska, OSNC 2012, nr 12, poz. 145)

*

Nie narusza godności skazanego przebywanie przez okres trzech miesięcy w celi zagrzybionej, wymagającej remontu oraz nieodpowiadającej standardom estetycznym i użytkowym, wynikające z trudnej sytuacji materialnej zakładu karnego, dotyczącej wielu osób odbywających karę pozbawienia wolności.

(wyrok z dnia 10 maja 2012 r., IV CSK 473/11, I. Gromska-Szuster, D. Dończyk, Z. Kwaśniewski, OSNC 2012, nr 12, poz. 146)

INFORMACJE

W dniach 18–19 października 2012 r. asystent sędziego w Izbie Cywilnej Mateusz Grochowski uczestniczył w konferencji naukowej „Europejskie prawo zobowiązań w punkcie zwrotnym”, zorganizowanej przez Centrum Europejskiego Prawa Prywatnego Westfalskiego Uniwersytetu Wilhelma w Münster oraz Instytut Europejskich Studiów Prawnych Uniwersytetu w Osnabrück.

Konferencja została poświęcona aktualnym tendencjom w rozwoju prawa prywatnego z perspektywy systemów prawnych poszczególnych państw Europy – członków Unii Europejskiej (Czechy, Francja, Hiszpania, Niemcy, Rumunia, Polska, Szkocja, Węgry) oraz krajów spoza tego grona, inspirujących się jednak regulacjami unijnymi (Rosja, Szwajcaria).

Wystąpienia wygłoszone w czasie konferencji pozwoliły przede wszystkim na określenie zjawisk wymuszających rewizję krajowych regulacji prawa prywatnego oraz kierunków zmian. Niektóre z nich (zwłaszcza Niemcy po gruntownej reformie prawa zobowiązań z 2001 r. oraz Czechy i Rumunia, w których w ostatnich latach zostały uchwalone nowe kodeksy cywilne) zmiany te ma już częściowo za sobą. W innych prace nad nowymi regulacjami znajdują się w zaawansowanym stadium.

Zarówno problemy, jak i sposoby ich rozwiązywania, które omawiali uczestnicy, wykazują daleko idące podobieństwo. Organizatorzy konferencji skupili się przede wszystkim na dwóch grupach tych zagadnień: zawarciu umowy na tle przedkontraktowej relacji stron oraz odpowiedzialności za naruszenie zobowiązania. Przemiany społeczne i prawne prowadzą do rewizji dotychczasowych regulacji prawnych w tych sferach. Proponowane odpowiedzi ustawodawstwa opierają się przy tym na podobnych źródłach inspiracji: regulacjach UE oraz, będącym dziełem europejskiej nauki prawa, modelowym zbioru regulacji prawa prywatnego „Projekt Wspólnego Systemu Odniesienia” (*Draft Common Frame of Reference*), który zdobył popularność także poza granicami Unii. Podobieństwo przyczyn i skutków zmian w sferze legislacyjnej wskazuje także na postępującą integrację systemów prawa prywatnego, które – co ilustrowały wygłoszone wystąpienia – stają przed podobnymi problemami i perspektywami rozwiązań, niezależnie od historycznych dróg rozwoju.

W dniu 26 października odbyła się narada sędziów Izby Cywilnej, której przewodniczył Prezes Sądu Najwyższego Tadeusz Ereciński. Podczas zebrania sędziowie wysłuchali wykładu sędziego Sądu Najwyższego Mirosława Bączyka na temat bankowych opcji walutowych i innych umów związanych z rynkiem walutowym w praktyce gospodarczej i orzecznictwie Sądu Najwyższego. Po wykładzie odbyła się ciekawa, żywołowa dyskusja, w której udział wzięli sędziowie Sądu Najwyższego Kazimierz Zawada, Irena Gromska-Szuster, Józef Frąckowiak i Marta Romańska.

W dalszej części narady Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa sędzia Sądu Najwyższego Antonii Górski przedstawił bieżącą działalność Rady.

W części nieoficjalnej Prezes Sądu Najwyższego Tadeusz Ereciński złożył sędziemu Sądu Najwyższego Mirosławowi Bączykowi serdeczne gratulacje z okazji 40-lecia pracy zawodowej, sędziom Sądu Najwyższego Katarzynie Tyczce-Rote i Dariuszowi Dończykowi z okazji 25-lecia służby sędziowskiej, dziękując im za sumienne wykonywanie obowiązków służbowych.

*

W październiku jubileusz 40-lecia pracy zawodowej obchodziła Pani Anna Leszczyńska – kierownik sekretariatu Wydziału I, a w sierpniu jubileusz 20-lecia – Pani Izabela Czapowska, starszy inspektor sądowy w Wydziale IV.

Dane statystyczne – październik 2012 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw										
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono								Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia							
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Uwzględniono skargę	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania	Inny sposób	
1.	CK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	CSK	1486	318	285	-	26	2	38	-	176	43	1519
3.	CZP, w tym:	33	10	8	3	-	-	-	-	-	5	35
	art. 390 k.p.c.	29	6	7	3	-	-	-	-	-	4	28
	skład 7-miu	4	3	-	-	-	-	-	-	-	-	7
	pełny skład	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	CZ	317	55	119	-	66	10	26	-	-	17	253
5.	CO, w tym	18	52	48	-	4	-	-	-	-	44	22
	art. 401 k.p.c.	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	art. 45, 48 k.p.c.	18	51	48	-	4	-	-	-	-	44	21
6.	CSP	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
7.	CNP	127	28	30	-	4	-	-	-	8	18	125
8.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	RAZEM	1981	464	490	3	100	12	64	-	184	127	1955

Spis treści

Uchwały.....
Zagadnienia prawne przedstawione do rozstrzygnięcia.....
Glosy
Orzeczenia nie publikowane
Orzeczenia opublikowane w OSNC-ZD 2012, nr D
Orzeczenia opublikowane w OSNC 2012, nr 12
Informacje
Dane statystyczne.....